

Mynyddoedd Cambrian

Cynllun Gweithredu Prosiect Mynediad a Hamdden

GWT Countryside
07525 358707

gwyn.teague@gwtcountryside.com

Tabl Cynnwys

TABL CYNNWYS	1
1. CYFLWYNIAD A CHEFNDIR.....	5
GORCHWYL.....	5
CYNNYRCH	6
2. METHODOLEG	7
ASESIAD PEN DESG O GYFLEOEDD MYNEDIAD	7
<i>Ardal Astudiaeth</i>	<i>7</i>
<i>Dadansoddiad Data Gofodol.....</i>	<i>9</i>
YMGYSYLLTIAD RHANDEILIAID A DADANSODDIAD	10
<i>Grŵp 1 – Gweithdai</i>	<i>12</i>
<i>Grŵp 2 – Cyflwyniad ac Arolwg Ar-lein i Rhanddeiliaid</i>	<i>12</i>
<i>Grŵp 3 – Arolwg Ar-lein Cyngorau Tref a Chymuned</i>	<i>12</i>
ADOLYGIAD O'R CYD-DESTUN POLISI STRATEGOL A CHYFLEOEDD ARIANNU	12
<i>Cenedlaethol.....</i>	<i>12</i>
<i>Lleol a Rhanbarthol.....</i>	<i>13</i>
3. PRIF GANFYDDIADAU.....	14
Y RHWYDWAITH PRESENNOL.....	14
CYFLEOEDD AR GYFER LLWYBRAU NEWYDD	15
<i>Llwybrau maith aml-ddefnydd</i>	<i>15</i>
<i>Llwybrau o bwys rhanbarthol</i>	<i>16</i>
<i>Llwybrau Cymunedol.....</i>	<i>17</i>
YMGYNGHORIAD	18
<i>Arolwg Rhanddeiliaid (Grŵp 2).....</i>	<i>18</i>
<i>Arolwg Cyngorau Tref a Chymuned (Grŵp 3)</i>	<i>20</i>
4. CYFLAWNI.....	27
AMCANION	27
CYDWEDDU STRATEGAETHAU	28
<i>Gweledigaeth.....</i>	<i>28</i>

<i>Egwyddorion</i>	28
<i>Amcanion a chwmpas</i>	29
BLAENORIAETHAU CENEDLAETHOL.....	29
<i>Cymru'r Dyfodol – Y Cynllun Cenedlaethol 2040</i>	29
<i>Croeso i Gymru – Blaenoriaethau i'r Economi Ymwelwyr 2020 – 2025</i>	29
<i>Cynllun Gweithredu Adfer Natur Cymru</i>	30
<i>Ffyniant i Bawb: Meysydd</i>	30
<i>Polisi Adnoddau Naturiol: Cyfleoedd a Heriau</i>	31
<i>Croeso i Gymru: blaenoriaethau i'r economi ymwelwyr 2020 i 2025</i>	31
AMCANION A CHYNLLUNIAU LLEOL A RHANBARTHOL.....	32
<i>Yr Adroddiad Cyflwr Adnoddau Naturiol (SoNaRR)</i>	32
<i>Polisi Adnoddau Naturiol a Seilwaith Gwyrdd</i>	32
<i>Datganiad Ardal y Canolbarth (Ceredigion a Phowys)</i>	32
<i>Datganiad Ardal y De-orllewin (Sir Gaerfyrddin)</i>	33
<i>Iechyd a Llesiant</i>	33
<i>Teithio Llesol</i>	34
<i>Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy</i>	34
POLISI DATBLYGOL	35
<i>Rhaglen Llywodraeth Cymru ar gyfer Llywodraethu</i>	35
CYNLLUN CYFLAWNI	37
6. MARCHNATA A HYRWYDDO	40
GOLWG CYFFREDINOL	40
DEFNYDDIAU A BLAENORIAETHAU HAMDDEN	40
SEGMENTAU A BLAENORIAETHAU MARCHNATA CERDDED	41
GWEITHIO Â BUSNESAU TWRISTIAETH.....	42
GWEITHIO Â THIRFEDDIANWYR AC AMAETHWYR	42
CYSYLLTIADAU Â GWEITHGAREDDAU HYRWYDDOL ERAILL	43
CRYNODEB O WEITHREDIADAU TYMOR BYR.....	43
BLAENORIAETHAU'R TYMHORAU CANOLIG A HWY	43
7. AROLYGU A GWERTHUSO	44
GOLWG CYFFREDINOL	44
DIBEN	44

CREU MODEL RHESYMEG	44
SEFYDLU PA DDATA SY’N BODOLI	45
CAU BYLCHAU YN Y DATA SYDD AR GAEL	45
DEALL TUEDDIADAU EHANGACH	46
DADANSODDIAD A CHYNLLUNIO GWEITHREDU AILADRODDOL	46
DATHLU LLWYDDIANT	47
CAEL Y CYDBWYSEDD IAWN	47
8. TREFNIADAU LLYWODRAETHIANT	48
GOLWG CYFFREDINOL	48
SEFYDLU Tîm PROSIECT	48
FFORYMAU AC IS-GRWPIAU YCHWANEGOL	48
YMGYSYLLTU EHANGACH Â RHANDDEILIAID	49
9. FFYNONELLAU ARIAN	51
Y LOTERI GENEDLAETHOL	51
<i>Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol</i>	<i>51</i>
<i>Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol: Pobl a Lleoedd</i>	<i>51</i>
<i>Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol</i>	<i>51</i>
FFYNONELLAU CYHOEDDUS	52
<i>Cynllun Cymunedau'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi</i>	<i>52</i>
<i>Cronfa Gwydnwch Trydydd Sector Cymru</i>	<i>53</i>
<i>Mae Trydydd Cyfnod Cronfa Gwydnwch Trydydd Sector Cymru (CGTS) yn rhan o'r £2.4mn o gymorth a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru. Mae cymhorthdal ar gael i helpu sefydliadau gwirfoddol â chostau goroesi'r pandemig COVID-19 a / neu fuddsoddi mewn gweithgaredd newydd neu ychwanegol a fydd yn cynhyrchu enillion y tu hwnt i gyfnod yr ariannu.</i>	<i>53</i>
<i>Mae'r arian ar gyfer sefydliadau gwirfoddol o bob lliw a llun yng Nghymru, megis elusennau, grwpiau cymuned, mentrau cymdeithasol neu Gwmnïau Budd Cymunedol (CBC).</i>	<i>53</i>
<i>Er mwyn galluogi ymadferiad teg a chyfiawn yng Nghymru, mae cyfnod newydd CGTS yn rhoi'r flaenoriaeth i sefydliadau sy'n helpu unigolion neu gymunedau a allai fod wedi'u heffeithio gan wahaniaethu, a'r rhai nad ydynt wedi derbyn arian CGTS o'r blaen.</i>	<i>53</i>
<i>Mae ceisiadau ar agor i unrhyw sefydliad gwirfoddol cymwys yng Nghymru, ac y mae cymorth ar gael i helpu sefydliadau sicrhau eu bod yn gymwys ar gyfer y gronfa.</i>	<i>53</i>
<i>Rhaglen "Kickstart" Llywodraeth Prydain</i>	<i>53</i>
<i>Ceredigion – Cynllun Cymhorthdal Cymunedol</i>	<i>54</i>
<i>Cynnal y Cardi (Cynllun Datblygu Gwledig, Ceredigion)</i>	<i>54</i>

<i>Cymorthdaliadau Cymunedol Cyngor Sir Powys</i>	55
FFYNONELLAU PREIFAT	56
<i>Cronfa Gymunedol Aviva</i>	56
<i>Sefydliad Elusennol Bernard Sunley</i>	57
<i>Ymddiriedolaeth Dulverton</i>	57
<i>Sefydliad</i>	58
ATODIADAU	59
MYNEGAI ATODIADAU	59

1. Cyflwyniad a Chefndir

Mae ardal Mynyddoedd Cambrian yn rhan fawr o Gymru ac yn croesi i dair gwahanol ardal awdurdod lleol. Mae Menter Mynyddoedd Cambrian, trwy brosiectau blaenorol fel yr adroddiad Statws Tirwedd i Fynyddoedd Cambrian a gyhoeddwyd yn 2019 wedi clustnodi mynediad a hawliau tramwy'n faes allweddol ar gyfer cydweithio agosach thwng y tri awdurdod i gydweddu arferion a chyflawni yn y maes.

Amlygodd arolwg busnes diweddar Mynyddoedd Cambrian bwysigrwydd cyfleoedd mynediad a hamdden i fusnesau, ac yr oedd 'Llwybrau' yn agwedd bwysig y dymunai fusnesau i Fynyddoedd Cambrian ganolbwyntio arni.

Bydd hyn o gymorth i adnabod blaenoriaethau cyffredin a fydd yn caniatáu i'r tri awdurdod weithio â'i gilydd ar y cyd â rhanddeiliaid a phartneriaid pwysig eraill, i ddatblygu rhwydwaith o lwybrau a themâu a fydd yn sylfaen ar gyfer ceisiadau am arian yn y dyfodol er mwyn eu gweithredu. Yn y pen draw, mae'r gwaith hwn yn gam cyntaf ym mhroses cael y budd mwyaf o'r rhwydwaith hawliau tramwy presennol ar draws ardal Mynyddoedd Cambrian. Bwriedir i hyn fod o fudd i ymwelwyr trwy ddarparu rhwydwaith amrywiol o lwybrau â rhywbeth ar gyfer pawb, ac ar gyfer preswylwyr lleol trwy wella cyfleoedd i ymarfer yn lleol a gwneud y gorau o fuddion economaidd dichonol cynyddu nifer yr ymwelwyr.

Gorchwyl

Mae GWT Countryside, gan weithio â Phartneriaeth BRO (BRO), wedi cael gorchwyl creu cynllun gweithredu er mwyn adnabod, blaenoriaethu, a gwneud y gorau o lwybrau a themâu mynediad a hamdden rhwng Awdurdodau Lleol Mynyddoedd Cambrian (Powys, Ceredigion, Sir Gaerfyrddin).

Bwriedir i'r themâu a'r gweithredu a adnabyddir o fewn y cynllun ddarparu sylfaen ar gyfer datblygu prosiectau cydweithiol yn y dyfodol, i'w hanelu at ffrydiau cymhorthdal addas.

Bwriedir i'r cynllun gweithredu annog

- Gwell ymwybyddiaeth a mwynhad o dirwedd, natur, a threftadaeth ddiwylliannol Mynyddoedd Cambrian.
- Adnodd ar gyfer pobl leol megis ar gyfer iechyd, llesiant, addysg a mwynhad.
- Cyfleoedd ar gyfer ymwelwyr a ffyniant economaidd.

Cynnyrch

Cynnyrch	Manylion
1. Dylai'r cynllun gweithredu ystyried llwybrau cyswllt traws-gwlad. Gallai'r rhain fod yn llwybrau cerdded, marchogaeth, beicio mynydd a beicio ffyrdd yn ogystal.	• Adnabod llwybrau rhwng cymunedau yng ngwahanol Awdurdodau Lleol. Cyfleoedd i gysylltu cymunedau trwy'r llwybrau hyn. • Ymchwilio i ddichonoldeb cysylltu llwybrau presennol yr Awdurdodau Lleol. • Amlinellu llwybrau sy'n croesi o'r naill sir i'r llall sy'n cynnwys dyffrynnoedd, coetir, a bryniau a mynyddoedd. • Ystyried dewisiadau aml-ddefnydd ar gyfer y llwybrau, sef llwybrau cerdded, marchogaeth, beicio mynydd. • Llwybrau cydgysylltiol ar themâu fel Porthmyn, Rhufeiniaid, Pererinion, Mwynwyr, Coetiroedd ac Afonydd, er enghraifft.
2. Y cynllun gweithredu i gynnwys buddion bod â llwybr are draws Mynyddoedd Cambrian.	• Ymchwilio i hyfywedd Llwybr Mynyddoedd Cambrian yn mynd igam-ogam ar hyd y mynyddoedd ar draws yr holl awdurdodau lleol, yn debyg i Lwybr Llechi Eryri, er enghraifft, gan gyd-gysylltu cymunedau. • Amlinellu llwybr posibl.
3. Arian a chynaliadwyedd.	• Cyflwyno syniadau ar gyfer ceisiadau cydweithredu (gan gynnwys ffynonellau arian) rhwng y tri ALL gyda MMC fel y corff arweiniol.

2. Methodoleg

Lluniwyd y cynllun gweithredu gan ddefnyddio tri phrif ddull:

- Asesiad pen desg o gyfleoedd mynediad
- Ymgysylltu â rhanddeiliaid a'u dadansoddi
- Adolygu'r cyd-destun polisi strategol a chyfleoedd ariannu

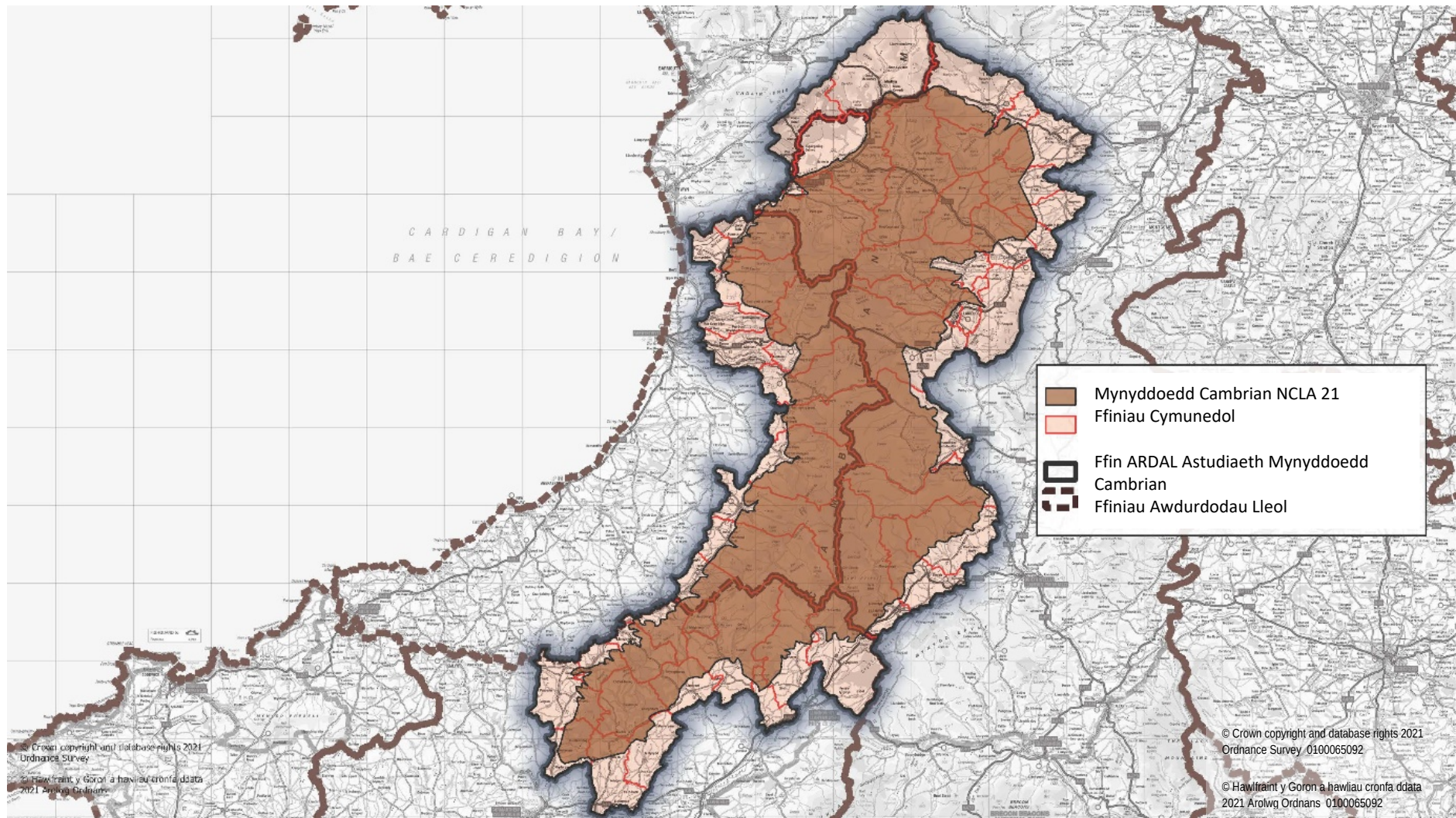
Mae canlyniadau'r gwaith hwn wedi llywio fframwaith y cynllun a goleuo'r prif ganfyddiadau a ddisgrifir yn fanylach isod.

Asesiad Pen Desg o Gyfleoedd Mynediad

Ardal Astudiaeth

Mae Mynyddoedd Cambrian yn ardal ddaearyddol nas diffiniwyd ac nad oes iddi ffin ffurfiol. Gan hynny, bu'n angenrheidiol adnabod hyd a lled yr ardal a gynhwysir yn yr astudiaeth. Mae ffin yr ardal wedi'i deillio o *National Landscape Characteristic Area 21 Cambrian Mountains* o fewn LANDMAP. Mae hon wedi'i hymestyn i gynnwys ffiniau gwleidyddol pob cyngor cymuned yn yr ardal NLCA 21 neu sy'n ffinio arni.

Mae'r fethodoleg hon yn dilyn, yn fwriadol, dull tebyg a fabwysiadwyd yn *Adroddiad Statws Tirwedd i Fynyddoedd Cambrian* 2019, ac amcana ddarparu cysondeb rhwng y gwaith blaenorol yn yr ardal a'r cynllun gweithredu presennol.

Map 1

Cynhwysir yr ardal o fewn tri Awdurdod Lleol (Ceredigion, Powys a Sir Gaerfyrddin) ac fe'i gwasanaethir gan ddau Ddatganiad Ardal, sef y Canolbarth (Ceredigion a Phowys) a'r De-orllewin (Sir Gaerfyrddin).

Dadansoddiad Data Gofodol

Gwnaed asesiad SGDD rhagflaenol o'r dirwedd a llwybrau hamdden presennol, a gwaned mapiau o'r ardal. Darparodd hyn sylfaen ar gyfer trafodaethau dechreuol â rhanddeiliaid allweddol yn awdurdodau lleol ac â Menter Mynyddoedd Cambrian. Adnabuwyd setiau data ychwanegol ac ymchwiliwyd i baramedrau prosiect yn ystod hynny.

Cabolyd y mapio er mwyn adlewyrchu canlyniad y gwaith hwn, gan ddefnyddio data o'r ffynonellau canlynol, neu a oedd yn deillio ohonynt::

- Menter Mynyddoedd Cambrian
- Hawliau Tramwy Awdurdodau Lleol
- Llwybrau a Hyrwyddir Awdurdodau Lleol
 - Darganfod Sir Gâr
 - Cyngor Ceredigion
 - Mid Wales My Way (Powys)
- Cyfoeth Naturiol Cymru
 - Llwybrau Cenedlaethol
 - Ystadau Coedwig
 - Data Llwybrau Hamdden
 - LANDMAP
- Ymddiriedolaeth Taith Cambria
- Trans-Cambrian Way
- Rhwydwaith Feicio Genedlaethol Sustrans
- Prosiect Elan Links (Cwm Elan)
- Long Distance Walks Association
- Walkers are Welcome
- Llwybrau GPX a gynhyrchwyd gan ddefnyddwyr (yn seiliedig ar Fapiau Arolwg Ordnans)
- Delweddau Lloeren Google Maps

Ymgysylltiad Rhanddeiliaid a Dadansoddiad

Ymgysylltwyd yn gynnar â phartneriaid awdurdodau lleol, gan ganolbwyntio ar ddichonoldeb a chwmpas datblygu llwybrau cyswllt traws-gwlad (cynnyrch 1) a chreu Llwybr Traws-Cambria maith (cynnyrch 2).

Ymchwiliwyd i ddarpariaeth a chymorth presennol yr awdurdodau priffyrdd, yn ogystal â chyfyngiadau ymddangosol, galluedd a chynaliadwyedd. Ceisiwyd, yn neilltuol, farn ar lwybrau rhanbarthol ar draws awdurdodau lleol, llwybrau presennol, llwybrau aml-ddefnydd dichonol a chreu Llwybr Traws-Cambria maith.

Daeth tri phrif ofyniad i'r amlwg o'r ymgysylltu cynnar â'r Awdurdodau Priffyrdd Lleol:

- Angen sicrhau cynaliadwyedd tymor hir trwy gydweddu â llwybrau presennol a/neu ddatblygu rhaglenni gwirfoddolwyr cynorthwyol.
- Awydd canolbwyntio ar lwybrau cymunedol o gwmpas canolfannau

Powys

- Awgrymodd adborth o ymgysylltu cynnar ganolbwyntio ar gynnal y ddarpariaeth bresennol a gwella llwybrau hyrwyddedig presennol. Awgrymai'n gryf y dylai unrhyw weithredu er datblygu cysylltiadau hyrwyddedig gynnal y flaenoriaeth hon. Sylwyd fod cynaliadwyedd yn destun o bwys, gan gynnwys angen sicrhau darparu cymorth gwirfoddol ar gyfer rheoli a chynnal yn y tymor hir. Tynnwyd sylw at enghreifftiau penodol Taith Cambria (â'r Ramblers yn gwneud gwaith cynnal parhaus) a Llwybr Llinell Calon Cymru (trefniadau llywodraethiant trwy grŵp llywio gydag ymrestru gwirfoddolwyr ar raglenni Awdurdodau Lleol) fel modelau dichonol.
- Awgrymwyd fod cefnogaeth ar gyfer anelu at y farchnad twristiaeth feicio a phrosiectau â chysylltiadau teithio llesol yn ogystal â llwybrau lleol o gwmpas canolfannau poblogaeth presennol. Nodwyd gwaith sy'n mynd ymlaen â phrosiect Elan Links, ag arian HLF, yn edrych ar gysylltiadau a llwybrau a hyrwyddir yn lleol. Awgrymwyd nad oedd yr awdurdod yn edrych yn benodol ar ddatblygu llwybrau newydd ym Mynyddoedd Cambrian ar hyn o bryd.

Ceredigion

- O fewn Ceredigion crybwyllwyd canolbwyntio ar fynediad o gwmpas aneddiadau a rhyngddynt, yn ogystal â gochel rhag llwybrau hirion ychwanegol y tu hwnt i'r rhai a gynhelir eisoes. Nodwyd, yn hytrach, mai ansawdd yw'r ffactor allweddol yn unrhyw gynig. Awgrymwyd fod cyfle ar gyfer datblygu llwybrau aml-ddefnydd o ansawdd da ac y byddai clustnodi'r fath llwybrau o ddiddordeb.
- Crybwyllwyd cyfryngau cymdeithasol yn brif ddull hyrwyddo llwybrau newydd, tra tynnir sylw at llwybrau presennol (cerdded a marchogaeth) pob wythnos yn yr haf a phob mis yn y gaeaf. Dywedwyd fod creu llwybrau newydd yn amodol ar alluedd, er bod peth gwaith gwirfoddol o gymorth i hyn. Tanlinellwyd cynaliadwyedd a nodwyd cynllun mabwysiadu llwybr presennol i reoli llwybrau.

Sir Gaerfyrddin

- Yn gyffelyb, amlygodd Sir Gaerfyrddin ddefnydd da o lwybrau presennol a'r cyfyngiadau sylweddol ar gynnal llwybrau newydd pe'u hychwanegid. Nodwyd yn neilltuol nad oedd grwpiau gwirfoddolwyr presennol, arall na'r rhai sy'n gweithio ar lwybrau maith penodol, yn gweithredu yn ardal Mynyddoedd Cambrian. Tanlinellwyd, serch hynny, y byddai cysylltu Fforest Brechfa â'r rhwydwaith ehangach yn ddymunol, gyda datblygu llwybrau marchogaeth yn y De-ddwyrain yn mynd rhagddo, a chyda datblygu cysylltiadau dichonol ychwanegol i Geredigion trwy Landdewi Brefi. Nodwyd fod cyfle ar gyfer hyrwyddo llwybrau'n well, gyda'r sir wedi arfer dibynnu ar daflenni mewn Canolfannau Gwybodaeth Ymwelwyr.

poblogaeth.

- Awydd ymchwilio i gyfleoedd ar gyfer llwybrau aml-ddefnydd o ansawdd da.

O ganlyniad i'r trafodaethau hyn, dadansoddwyd rhagor ar yr ardal gyda golwg ar y paramedrau a amlinellwyd. Ystyriwyd llwybrau maith presennol a llwybrau a hyrwyddir yn lleol yng nghyd-destun gofynion awdurdodai lleol, a nodwyd nifer fawr y llwybrau cerdded maith. Platiwyd canolfannau poblogaeth a threfi lle bo croeso i gerddwyr yn ofodol, er mwyn helpu goleuo llwybrau awgrymedig yn y dyfodol.

O ganlyniad i'r ymarferiad cwmpasu uchod mabwysiadwyd dull tair haen tuag at adnabod llwybrau dichonol a datblygu cynllun gweithredu. Canolbwyntiodd y dull ar:

- Llwybrau a chysylltiadau strategol
- Mynediad ar sail ardal
- Llwybrau cylchol lleol

Teimlwyd fod y tair haen yn gyfle i apelio at wahanol gynulleidfaoedd a grwpiau defnyddwyr, gan alluogi addasu cynnyrch at ofynion awdurdodau ar wahanol raddfeydd. Ystyriwyd rhagor ar bob un o'r haenau hyn, a bu hynny o gymorth i ganolbwyntio'n well ar:

- Llwybrau maith aml-ddefnydd
- Llwybrau o bwys rhanbarthol
- Llwybrau cymunedol

Yna cwblhawyd dadansoddiad rhanddeiliaid cyflawn a glustnododd tri grŵp allweddol o randdeiliaid, sef:

- Sefydliadau sector cyhoeddus â chyfrifoldeb am reoli mynediad a hamdden (Grŵp 1)
- Rhanddeiliaid â diddordeb cyffredinol mewn mynediad a hamdden (Grŵp 2)
- Cynghorau tref a chymuned (Grŵp 3)

O gofio natur wahanol y grwpiau hyn, a'r amser cyfyngedig ar gyfer cyflawni'r prosiect, defnyddiwyd dull ymgysylltu â thair elfen benodol:

- Grŵp 1 – Gweithdai ar-lein â swyddogion mynediad a hamdden a swyddogion twristiaeth o bob un o'r tri awdurdod lleol.

- Grŵp 2 – Cyflwyniad trwy e-bost ac arolwg ar-lein yn anelu at randdeiliaid.
- Grŵp 3 – Dolen e-bost ar arolwg ar-lein yn gofyn i glercod cyngor rannu manylion i holl aelodau eu cyngor ar gyfer ymateb unigolyddol er mwyn sefydlu cefnogaeth ar gyfer datblygu cyfres o deithiau cerdded byrion, cymunedol.

Grŵp 1 – Gweithdai

Cynhaliwyd gweithdai â swyddogion mynediad a thwristiaeth o bob un o'r tri awdurdod lleol. Buont yn gyfle i ystyried yn fanylach gynigion a oedd wedi eu datblygu, gan edrych ar gyfyngiadau a chyfleoedd penodol sy'n codi o brosiectau presennol eraill.

Grŵp 2 – Cyflwyniad ac Arolwg Ar-lein i Randdeiliaid

Gyrrwyd cyflwyniad yn cyflwyno cynigion ac yn cynnwys doleri holiadur ar-lein i randdeiliaid. Atodir copi o'r cyflwyniad a'r arolwg at yr adroddiad hwn yn **Atodiad 1** ac **Atodiad 2** yn y drefn honno. Yr oedd yr arolwg ar-lein yn 'fyw' am bythefnos a derbyniwyd 43 ymateb.

Grŵp 3 – Arolwg Ar-lein Cyngorau Tref a Chymuned

Defnyddiwyd arolwg unswydd ar gyfer canfod barn cyngorwyr tref a chymuned lleol parthed natur a phwysigrwydd eu rhwydwaith hawliau tramwy lleol a'u diddordeb mewn datblygu teithiau cerdded lleol cyffelyb yn eu cymuned hwy. E-bostiwyd yr arolwg i bob clerc tref a chymuned yn ardal Mynyddoedd Cambrian. Atodir copi o'r arolwg i'r adroddiad hwn yn **Atodiad 3**.

Adolygiad o'r Cyd-destun Polisi Strategol a Chyfleoedd Ariannu

Adolygwyd strategaethau cenedlaethol a rhanbarthol addas ar gyfer cynigion dichonol yn y dyfodol, ac fe'u hystyriwyd yng nghyd-destun ffynonellau a themâu ariannu (cynnyrch 3).

Mae'r cynllun wedi ystyried y strategaethau canlynol yn neilltuo:

Cenedlaethol

- Cymru'r Dyfodol – Y Cynllun Cenedlaethol 2040
- Croeso i Gymru – Blaenoriaethau i'r Economi Ymwelwyr 2020 – 2025
- Ffyniant i Bawb : Ardaloedd
- Polisi Adnoddau Cenedlaethol: Cyfleoedd a Heriau
- Cynllun Gweithredu Adfer Natur Cymru

- Cynllun Aer Glân i Gymru: Awyr Iach, Cymru Iach

Lleol a Rhanbarthol

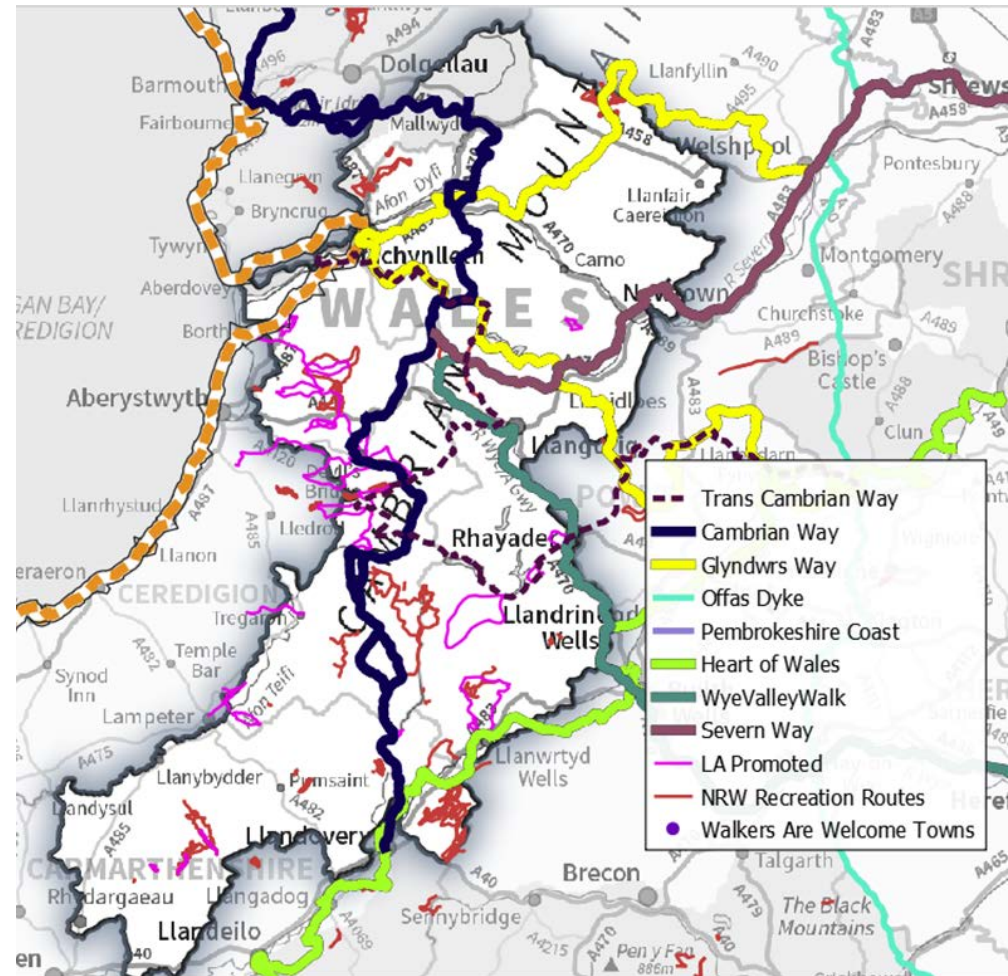
- Yr Adroddiad Cyflwr Adnodau Naturiol (SoNaRR)
- Polisi Adnoddau Naturiol a Seilwaith Gwyrdd
- Datganiad Ardal y Canolbarth (Ceredigion a Phowys)
- Datganiad Ardal y De-orllewin (Sir Gaerfyrddin)
- Iechyd a Llesiant
- Teithio Llesol
- Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy

3. Prif Ganfyddiadau

Y rhwydwaith presennol

Mae peth wmbredd o lwybrau maith ar gyfer cerddwyr ym Mynyddoedd Cambrian eisoes. Fe gyfyngodd ein hymchwil pen desg ei hun i ystyried y llwybrau maith sy'n ymddangos ar fapiau hamdden yr Arolwg Ordans, can gynnwys Llwybrau Cenedlaethol a Llwybrau Arfordir Cymru, ond mae nifer sylweddol o lwybrau eraill nad oes iddynt gyswrt nabyddiaeth ffurfiol y rhai a ystyrir, ac a hyrwyddir ac a gerddir ledled yr ardal.

Marchnetir y rhwydwaith o lwybrau lleol presennol gan awdurdodau lleol a chyrrff trydydd sector eisoes. Yn ychwanegol at y rhain, cofnodir a rhennir llwybrau poblogaidd trwy lwyfannau cwmwl.

Map 2

Cyfleoedd ar gyfer llwybrau newydd

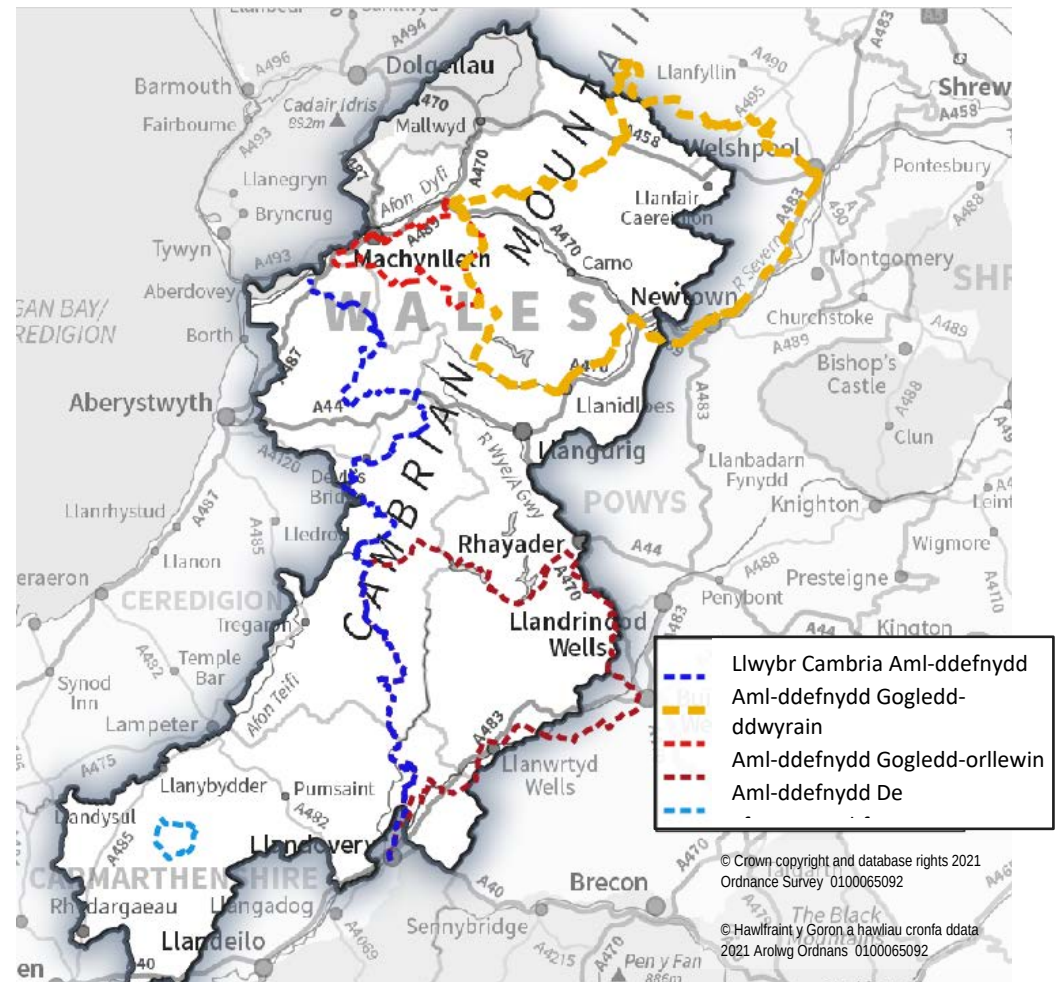
Llwybrau maith aml-ddefnydd

Ystyriwn fod cyfle ar gyfer addasu llwybrau maith ar gyfer cynulleidfa newydd o ddefnyddwyr amryfal.

Budd hyn yw cydweddu i raddau helaeth â llwybrau y mae trefniadau cynnal a llywodraethiant ar eu cyfer eisoes, gan wynebu pryderon ynghylch cynaliadwyedd. Y mae'n agor rhagor ar lwybrau i gynulleidfa ehangach o ddefnyddwyr a allent fedru cwblhau llwybrau mewn llai o amser.

Dangosir lleoliad y llwybrau arfaethedig, sy'n eithaf tebyg i llwybrau maith presennol, ym **Map 3**

Cynhwysir mapiau o hawliau gwaelodol, gan gynnwys clustnodi'r llwybrau hynny y byddai arnynt angen creu hawliau uwch, yn **Atodiad 4**. Cyfyngwyd arfarnu cyflwr llwybrau i asesiad trwy luniau o'r awyr. Mae data SGDD wedi'i darparu ar gyfer awdurdodau priffyrdd lleol yn manylu rhagor ynghylch llwybrau.

Map 3

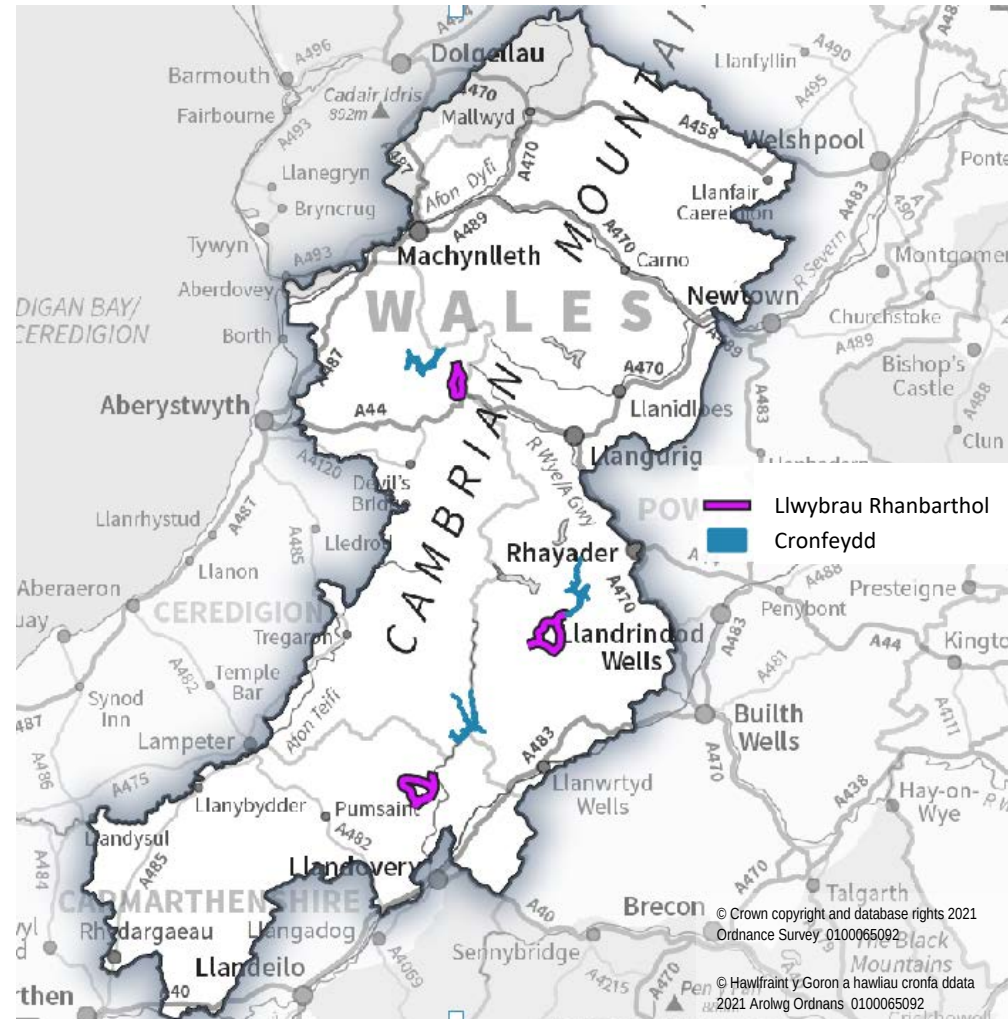
Llwybrau o bwys rhanbarthol

Ar raddfa ranbarthol, ystyriwyd cyfleoedd ar sail tirffurfiau eiconig a all ddenu pobl i'r rhanbarth.

Efallai y cyflawnir hyn yn bennaf trwy ganolbwyntio ar ddatblygu llwybrau at dri chopu uchel o fewn Mynyddoedd Cambrian, fel ag i beidio â glastwreiddio'r cynnig ar y raddfa hon.

Dichon ychwanegu copaon adnabyddus eraill hefyd. Amlygodd yr ymgynghori fynediad o gwmpas cronfeydd, felly 'rydym yn clustnodi cronfeydd cysylltiedig â phob un copa a allai alluogi ehangu cynigion rhanbarthol yn ganolfannau sydd yn cynnwys mynediad yng nghyffiniau dŵr, yn y tymor hwy.

Yr oedd angen datblygu seilwaith cludiant a pharcio yn y lleoliadau rhanbarthol a glustnodwyd er mwyn helpu gwireddu'r amcan hwn. Mae arwyddion, dehongli a rhoi syniad eglur o ba mor anodd yw llwybr yn nodwedd arall ar y raddfa hon.

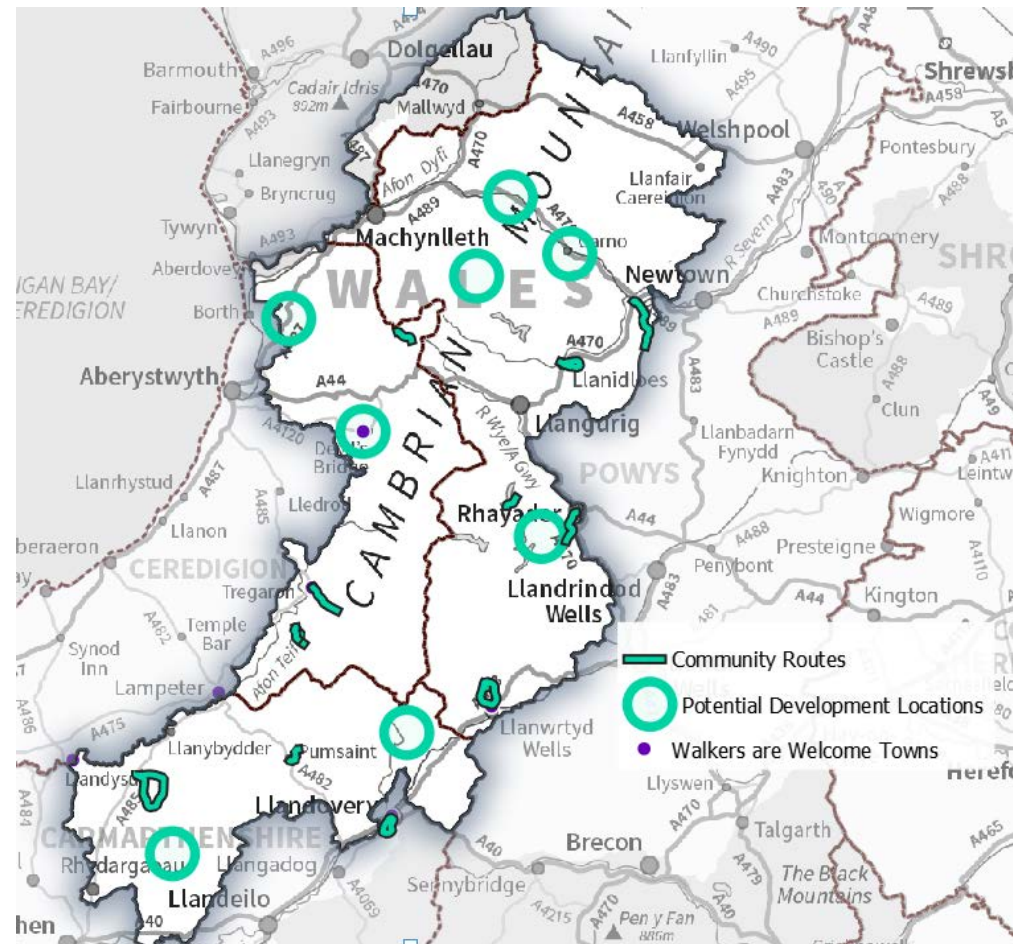

Map 4

Llwybrau Cymunedol

Ar raddfa leol 'rydym wedi ystyried y llwybrau 'Legs Eleven' presennol a hyrwyddir gan Fenter Mynyddoedd Cambrian a dichonoldeb eu hehangu.

Seilir y llwybrau a'u hehngiad ar gymunedau lleol yn mabwysiadu copa neu olygfan y gellir ei hychwanegu at ystod o gyfleoedd ar draws yr ardal. Bwriedir datblygu llwybrau ar y raddfa hon ar gyfer cerddwyr lleol ac achlysurol.

Map 5

Ymgynghoriad

Er mwyn cloriannu dilysrwydd ein cynigion cynaliasom ddau arolwg ar-lein fel y disgrifiwyd uchod.

Arolwg Rhanddeiliaid (Grŵp 2)

Gyrrwyd yr arolwg *Grŵp 2* i randdeiliaid ynghyd â chyflwyniad yn gosod allan ein cynigion a dolen at yr arolwg ar-lein. Caniataodd hyn inni ofyn i'r cyfranogwyr eu barn ynghylch y cynigion ac am unrhyw syniadau eraill y tybiasant y dylid eu hystyried.

Agorodd cyfanswm o 79 o bobl yr arolwg ar-lein, gyda 43 yn darparu atebion i'r cwestiynau.

Pan ofynnwyd iddynt a gytunasant â'n dull tair haen at llwybrau maith ar gyfer amryfal ddefnyddwyr, llwybrau o bwys rhanbarthol a llwybrau cymunedol lleol, dywedodd 85% o'r ymatebwyr eu bod. O'r 15% nad oeddent, yr oedd sylwadau'n cynnwys yr angen am egwyddor drosgynnol y bydd ymwelwyr yn canfod rhwydwaith hawliau tramwy cyhoeddus agored ac ag arwyddion da pan ymwelant â Mynyddoedd Cambrian; y dylai llwybrau rhanbarthol a lleol fod ar gyfer amryfal ddefnyddwyr hefyd, ac y dylid rhoi cymaint o bwys ar farchogion ag ar gerddwyr a beicwyr. Yr oedd un ymatebwr, fodd bynnag, yn poeni am gynnydd llwybrau amryfal ddefnyddwyr ar sail diogelwch defnyddwyr.

Pan ofynnwyd a dybient y dylid gwella llwybrau maith ar gyfer pob math o ddefnyddiwr ynteu a ddylid canolbwyntio ar grŵp neilltuol, tybiai 64% y dylid gwella ar gyfer pawb, a 36% y dylid rhoi'r flaenoriaeth i grŵp neilltuol. O'r rheiny, tybiai 46% y dylid rhoi'r flaenoriaeth i farchogion, yna 38% i gerddwyr, ac 8% yr un i'r anabl a defnyddwyr lleiafrifol.

Wrth ystyried gwella mynediad at nodweddion o bwys rhanbarthol, tybiai 46.5% o ymatebwyr y dylid hynny yn achos mynyddoedd, yna 18.5% yn achos coedwigoedd. Dewisodd 16.25% o ymatebwyr y dewis 'arall'. Yr oedd yr ymatebion yma'n cynnwys awgrymu y dylid gwella mynediad at yr holl ddewisiadau; gwella llwybrau marchogaeth; yr angen am asesu effaith gwell mynediad ar y dirwedd, a sicrhau bod unrhyw llwybrau a hyrwyddir o'r newydd wedi'u cysylltu'n dda â'r rhwydwaith mynediad ehangach.

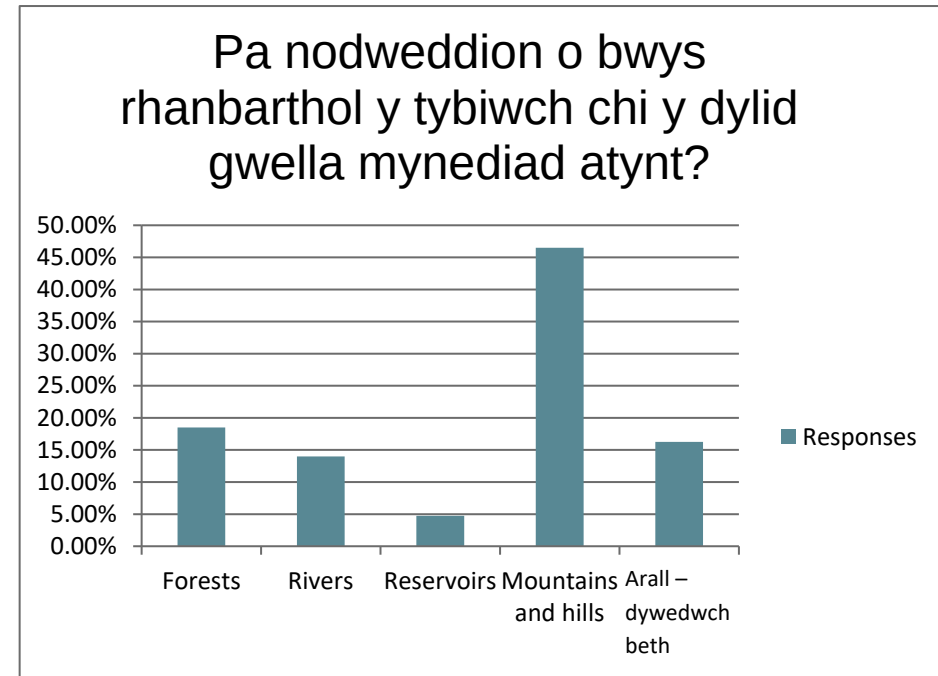
Gofynnwyd i ymatebwyr, hefyd, a oedd man penodol lle hoffai pobl weld well mynediad. Yr oedd yr atebion yn cynnwys:

- Llwybrau marchogaeth yn gyffredinol, ac yn benodol yn cysylltu Llwybrau'r Enfys yng Nghoed Dyfnant, ac yng Nghoedwig Dyfi hefyd.
- Pumlumon Fawr, gan gynnwys yr angen am wella parcio yn y man hwn.
- Glannau afonydd.
- Cwm Elan.
- Elenydd.
- Llyn Brianne.
- Abergwesyn a Thregaron.
- Pontarfynach a Rhaeadr Gwy.
- Llanwrtyd.
- Yr angen am gyfleusterau parcio ceir yng Nghomin Llanwrthwl, sydd ym meddiant yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol.

Tybiai sawl un y dylid gwella mynediad yn yr ardal ehangach, ym Mhowys, Y Canolbarth a Dyfi'n benodol.

Parthed datblygu llwybrau cerdded cymunedol byrion, cytunodd 90% o'r ymatebwyr â'r cynnig hwn, gyda 74% yn hoffi gweld cyhoeddusrwydd ehangach i gyfleoedd mynediad a hamdden ym Mynyddoedd Cambrian. Eithr ni chytunai 26% â'r cynnig hwn. Yr oedd eu pryderon yn cynnwys:

- Mynyddoedd Cambrian yw un o'r ychydig leoedd nad ydynt yn brysur sy'n weddill.

Ffigur 1

- Mae hyrwyddo'n gleddyf daufiniog. Er y gallai cynnydd defnydd sicrhau cynnal a chadw llwybrau'n well, mae rhagor o ddefnyddwyr yn tueddu i arwain at ragor o broblemau.
- Nid oes ond angen i hawliau tramwy cyhoeddus fod ar agor ac ag arwyddion digonol, a dwyn tirfeddianwyr i gyfrif os ydynt yn cau llwybrau.

Dim ond dau ymatebwr anghytunodd fod cyfle i gynyddu niferoedd ymwelwyr trwy ddarparu rhagor o gyfleoedd mynediad a hamdden, er yr oedd rhai o'r rhai ddarfu gytuno yn pryderu y gallai gormod o ymwelwyr ddifetha'r hyn sy'n arbennig ynghylch yr ardal: bod angen gofalu na wneir ardaloedd atyniadol yn rhy drefol, ac y dylid cydbwysu gwell niferoedd ymwelwyr gan ddiogelwch statudol ar gyfer yr ardal er mwyn rheoli ymwelwyr i raddau digonol.

I gloi, gofynnwyd i ymatebwyr a oedd unrhyw beth arall y dylid ei gynnwys yn y cynllun. Ymhlith y sylwadau, cafwyd:

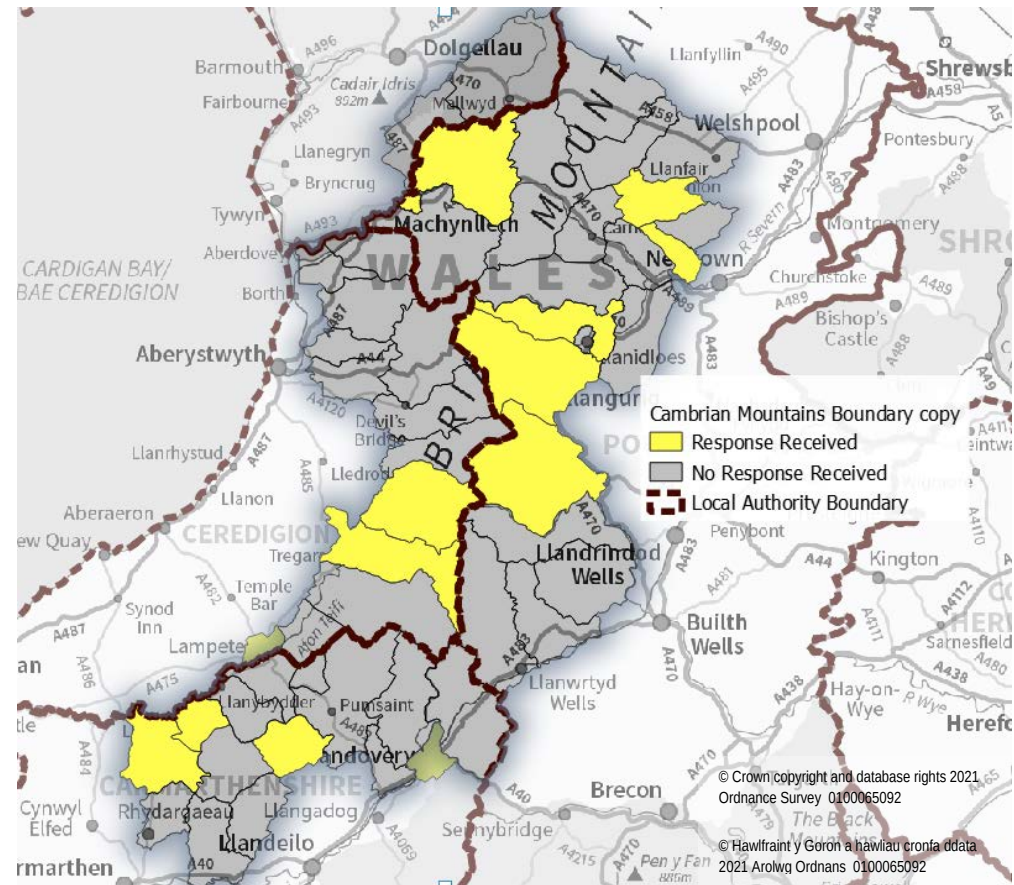
- Bod angen hyrwyddo prydferthwch naturiol yr ardal a'r hyn sy'n arbennig amdani, a bod angen sefydlu cynlluniau rheoli rhagor o ymwelwyr.
- Bod angen arwyddion er mwyn hysbysu pobl eu bod ym Mynyddoedd Cambrian
- Gwell arwyddion ar y rhwydwaith HTC ynghyd ag angen gwell dodrefn llwybrau a chyfleusterau ymwelwyr fel parcio, tai bach a chasglu sbwriel.
- Canolbwyntio rhagor ar lwybrau marchogaeth, gan ddarparu cyfleoedd newydd a gwell a gwell parcio ar gyfer cerbydau cludo ceffylau.
- Gwell cyfleoedd mynediad ar gyfer pobl ag anawsterau symudedd.
- Gwell plismona defnydd anghyfreithlon beiciau modur oddi ar ffyrdd.

Arolwg Cyngorau Tref a Chymuned (Grŵp 3)

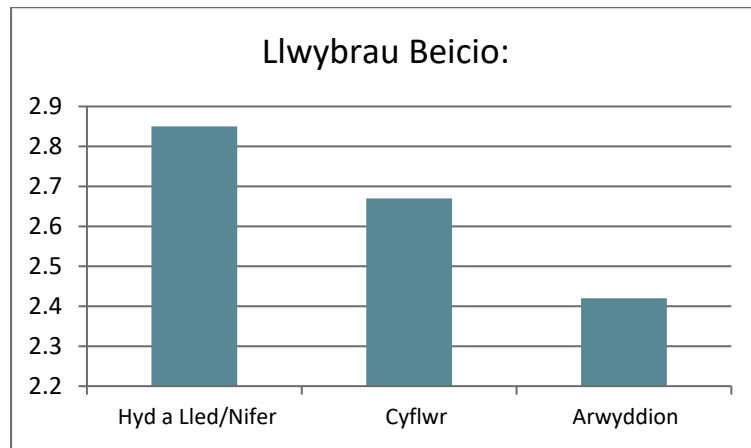
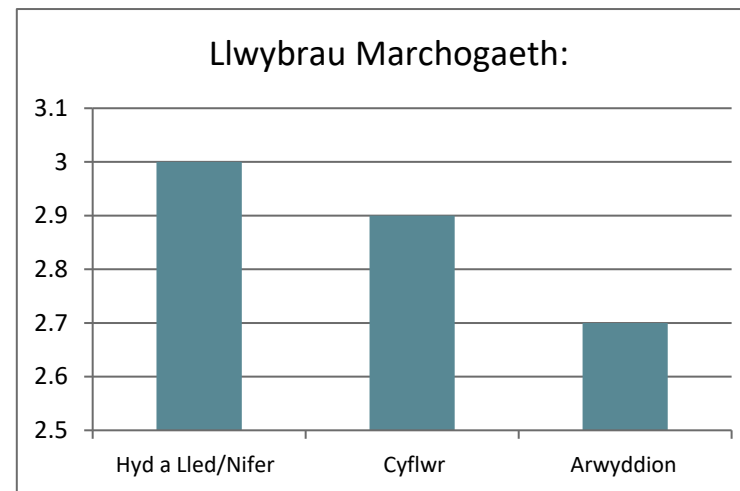
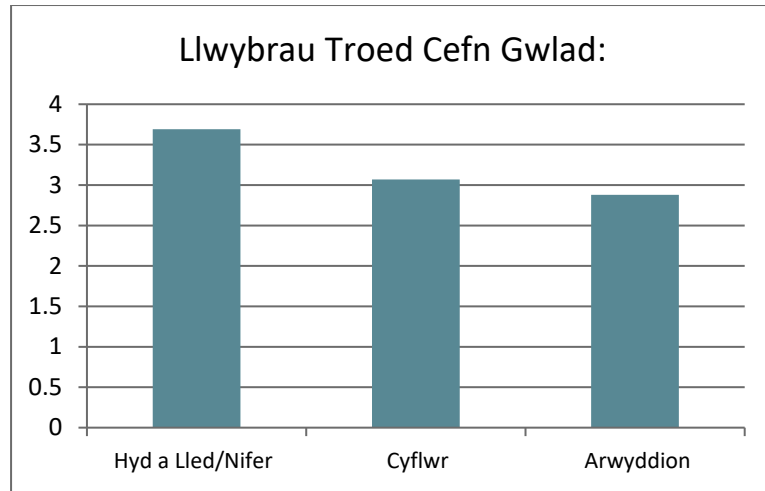
Gyrrwyd arolwg penodol at holl glercod cyngor tref a chymuned Mynyddoedd Cambrian, gan ofyn iddynt gylchredeg eu holl aelodau gan ofyn i hwythau ymateb. Agorodd 29 o bobl y ddolen at yr arolwg ar-lein, a darparodd 18 ymateb.

Derbyniwyd ymatebion gan gynghorwyr yn cynrychioli'r cyngorau canlynol:

- Llanllwni
- Llanfihangel ar Arth
- Llanfair
- Ystrad Fflur
- Machynlleth
- Llangurig
- Tregaron
- Llansawel
- Dwyrw
- Aberhafesp
- Rhaeadr Gwy
- Llanidloes Allanol
- Llandymddyfri
- Glantwymyn
- Lanbedr Pont Steffan

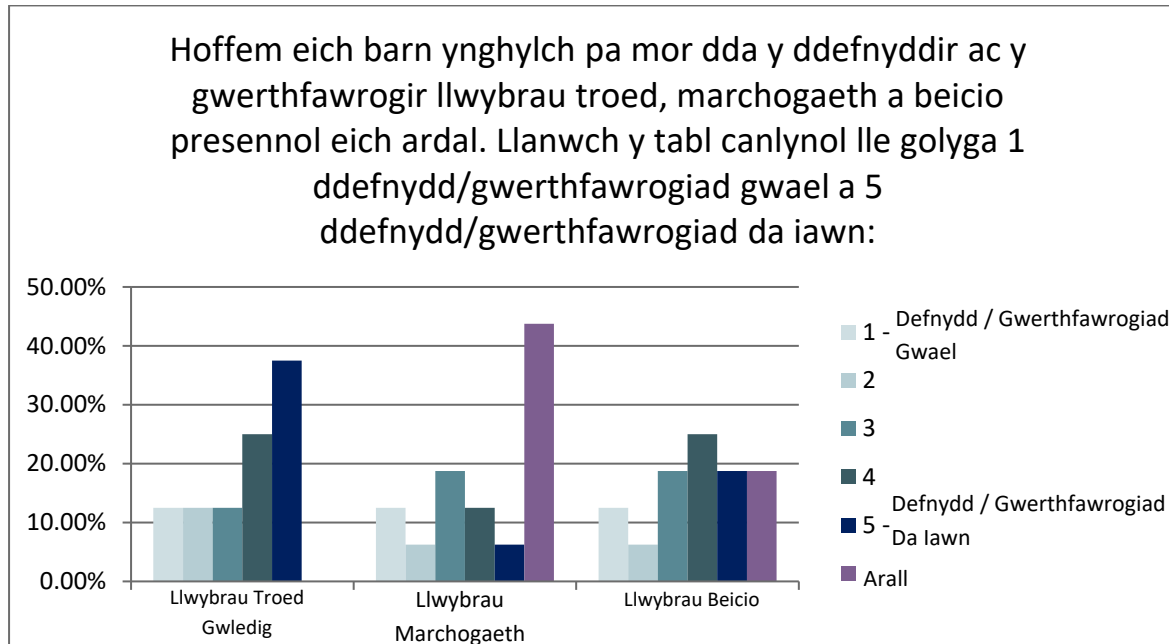

Gofynnwyd i ymatebwyr ddsbarthu llwybrau troed, marchogaeth a beicio eu hardal leol ar raddfa o 1 i 5, lle'r oedd 1 yn wael a 5 yn rhagorol.

Yn gyffredinol, ystyriwyd fod hyd, lled a nifer llwybrau troed yn fwy na llwybrau marchogaeth a beicio, fel y gellid disgwyl, a barnwyd fod cyflwr y tri yn gyffelyb. Maen perthynas ag arwyddion, fodd bynnag, er bod sgorau'r tri'n debyg ar gyfartaledd, yr oedd peth tystiolaeth bod gwell arwyddion ar lwybrau troed nag ar na llwybrau marchogaeth na beicio. Dylid nodi, hefyd, fod pawb a ymatebodd wedi darparu gwybodaeth am lwybrau troed, ond na allai tua thraean ddarparu gwybodaeth am lwybrau marchogaeth a thua 20% am lwybrau beicio.

Pan ofynnwyd eu barn ynghylch pa mor dda y defnyddir ac y gwerthfawrogir eu rhwydwaith hawliau tramwy cyhoeddus, eto ar sail graddfa 1 - 5 debyg, yr oedd 37. O'r farn y defnyddid ac y gwerthfawrogir llwybrau troed yn dda iawn, a dim ond un ymatebwr oedd o'r farn y defnyddid ac y gwerthfawrogir llwybrau marchogaeth cystal, er y dylid cofio y teimlai 43.75% na allent fynegi barn ynghylch llwybrau marchogaeth. Yr oed ymatebion parthed llwybrau beicio'n fwy cyffredinol ar draws y raddfa.

Yn ôl yr ymatebwyr, prif broblemau'r rhwydwaith hawliau tramwy cyhoeddus oedd:

- Diffyg arwyddion
- Diffyg cynnal a chadw llwybrau a dodrefn llwybrau
- Llwybrau wedi'u cau
- Gwrthwynebiad tirfeddianwyr
- Diffyg gwybodaeth ynghylch i ble y gallwch fynd

- Diffyg llwybrau addas

Enwyd y prif ffynonellau gwybodaeth am i ble i gerdded yn:

- Yr Arolwg Ordnans (mapiau papur ac ar-lein)
- Gweithwyr, aelodau neu wefannau cyngorau
- Canolfannau ymwelwyr
- Gwybodaeth leol

Gofynnwyd i ymatebwyr glustnodi'r cyfleoedd i wella'r rhwydwaith presennol ar gyfer pobl leol ac ymwelwyr. Y syniadau allweddol a glustnodwyd ar gyfer pobl leol oedd:

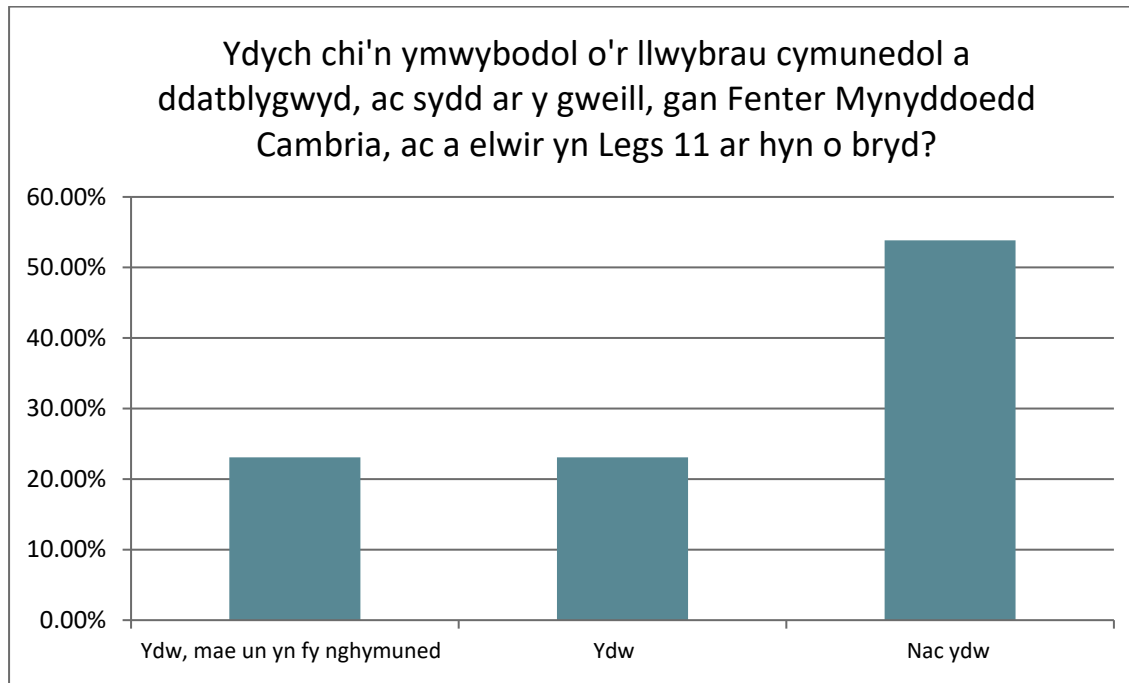
- Gwell cynnal a chadw ar lwybrau a dodrefn
- Gwell arwyddion
- Gwell perthnasau â rhai tîrfeddianwyr, ac addysg ar gyfer tîrfeddianwyr i ddangos manteision ariannol darparu mynediad
- Llwybrau cyswllt rhwng cymunedau, a
- Gwell hyrwyddo, marchnata a darparu gwybodaeth, gan gynnwys gwybodaeth ddigidol a thaflenni.

Sylwyd fod ymwelwyr ychwanegol yn dod â phwysau ychwanegol, gyda pharcio ceir yn ddi-hid ac achosi problemau i bobl leol. Dywedodd rhai ymatebwyr, fodd bynnag, fod llwybrau eu hardal wedi'u cynnal a'u cadw'n dda, ac nad oedd angen dim ychwanegol.

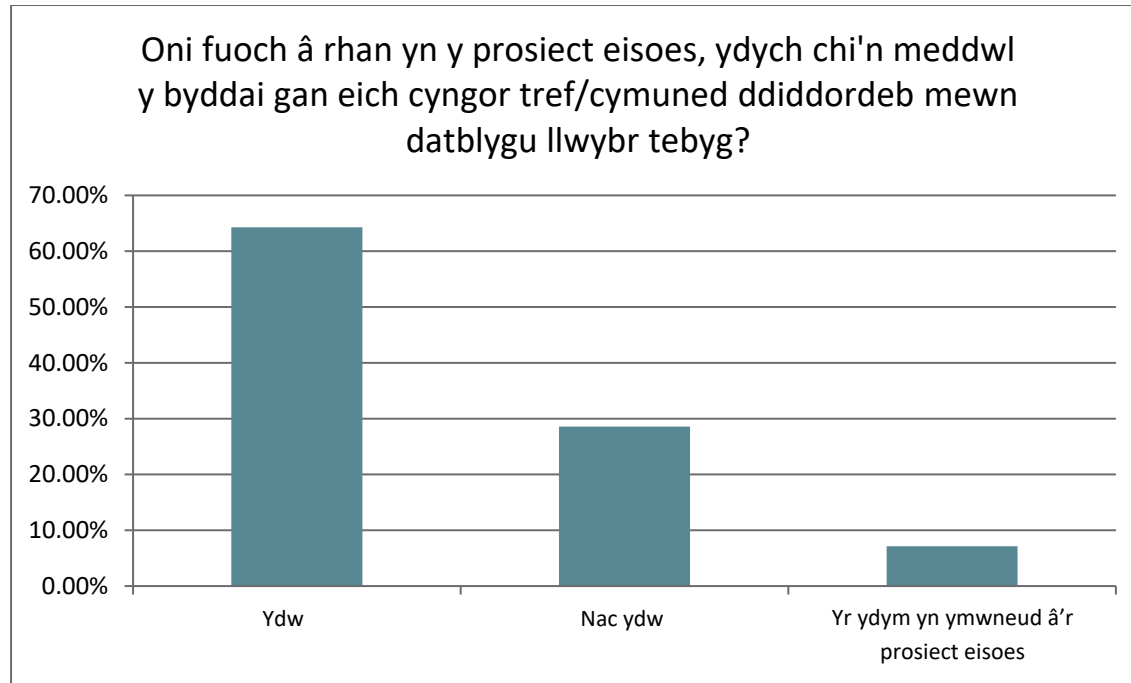
Yr oedd syniadau ar gyfer hyrwyddo a marchnata'n crynhoi ogyrch darparu rhagor o wybodaeth am gyfleoedd mynediad yn yr ardal. Yr oedd hyn yn cynnwys:

- Datblygu arweiniadau penodol ar gyfer gwahanol grwpiau defnyddwyr
- Rhagor o fapiau a gwybodaeth ar-lein
- Thaflenni ar gael mewn gwestai, tai llety a thafarnau lleol

Pan holwyd am eu gwybodaeth am y llwybrau Legs 11 a ddatblygwyd gan Fenter Mynyddoedd Cambrian, yr oedd 23% o'r ymatebwyr wedi clywed amdanynt, a bod un yn eu cymuned; 23% wedi clywed amdanynt ond heb ymwneud â hwy hyd yn hyn, a 54% heb glywed amdanynt.

Yr oedd 64% o ymatebwyr o'r farn y byddai gan eu cymunedau ddiddordeb mewn ymwneud â datblygu eu llwybr lleol eu hunain.

Dim ond 50%, fodd bynnag, oedd o'r farn y byddai gan y gymuned leol ddiddordeb mewn mabwysiadu a/neu reoli unrhyw lwybrau newydd a ddatblygir.

4. Cyflawni

Amcanion

Cynigir yr amcanion canlynol o ganlyniad i'r prif ganfyddiadau:

Datblygu llwybrau
maith ar gyfer amryfal
ddefnyddwyr

Datblygu llwybrau dydd
rhanbarthol

Datblygu ystod o
llwybrau cymunedol

Cyflawnir yr amcanion hyn gan gyflawniad y canlynol

Llwybrau Maith

- Dichonoldeb
- Creu hawliau llwybr addas
- Creu seilwaith llwybr addas

Llwybrau Rhanbarthol

- Dichonoldeb
- Seilwaith llwybr
- Ysgogi gwirfoddolwyr

Llwybrau Cymunedol

- Arweinyfr rheoli
- Gosod safonau
- Ysgogi'r gymuned

Cydweddu Strategaethau

Gweledigaeth

Bwriedir i'r amcanion ysgogi prosiectau ar wahân o fewn rhaglen gwella mynediad a hamdden gyffredinol.

Bydd llwybrau maith ar gyfer amryfal ddefnyddwyr yn ymestyn cynigion presennol i gynulleidfa ehangach. Gan ganolbwyntio'n neilltuol ar ddefnydd beiciau mynydd. Bydd llwybrau a glustnodir yn darparu cyfleoedd ar gyfer cydweithio ar draws ffiniau rhwng partneriaid cyhoeddus, preifat a thrydydd sector, i'r rhanbarth adeiladu ar ei enw fel patrwm o gyrchfan ar gyfer beicio oddi ar ffyrdd.

Bydd llwybrau o bwys rhanbarthol a glustnodir ym mhob un sir ym Mynyddoedd Cambrian yn darparu cyfres eglur o gyrchfannau amlwg i gynrychioli Mynyddoedd Cambrian ac arddangos ansawdd ei dirwedd. Rhagwelir ehangu llwybrau i ganolfannau sy'n ehangu gweithgareddau i themâu tirwedd cydlynol eraill fel rhan o ddull graddol.

Bydd llwybrau cymunedol o gymorth i ganlyniadau iechyd, diwylliant ac economaidd trwy gysylltu cymunedau â'r adnoddau naturiol ar eu trothwy.

Egwyddorion

Mae prosiectau o dan yr amcanion uchod yn amcanu gwella ansawdd amgylcheddol trwy wella yn unol ag egwyddorion cynaliadwy, tra ar yr un pryd yn mynd i'r afael â chynaliadwyedd tymor hwy'r canlyniadau a gyflawnir.

Bydd prosiectau'n cydnabod yr angen am reolaeth gyd-oddefol ar adnoddau naturiol, ac yn sefydlu systemau cyflawni hyn trwy gydweithrediad gweithredol ar draws sectorau a chymunedau.

Cynllunnir prosiectau gan ddwyn mewn cof egwyddorion ariannu a ddatblygwyd gan Gyfoeth Naturiol Cymru, sef:

- Helpu cymunedau ledled Cymru i wneud y newid mawr yn nefnydd a rheoli adnoddau naturiol
- Gweld tystiolaeth o gydweithio rhwng gwahanol sefydliadau a buddiannau
- Ymchwilio i ffyrdd newydd o wneud pethau, a'u profi, gan ddefnyddio medrau a thechnolegau newydd a datblygol, a rhannu'r hyn a ddysgwyd

- Tynnu ar dystiolaeth feintiol ac ansoddol i helpu canlyniadau yn ystod y tymhorau byr, canolig a hir.

Amcanion a chwmpas

Mae'r prosiectau arfaethedig yn cyweddu'n gryf â themâu gweithgaredd at wella ansawdd yr amgylchedd lleol; hyrwyddo rheolaeth weithredol, gynaliadwy ar adnoddau naturiol; gwella mynediad at seilwaith gwyrdd cynaliadwy, a gwella gwytnwch ecosystemau.

Blaenoriaethau Cenedlaethol

Mae gweithgaredd corfforol yn yr awyr agored yn bwysig ar gyfer cyflawni amcanion iechyd a llesiant, ac i economi Cymru megis ysgogydd twristiaeth.

Cymru'r Dyfodol – Y Cynllun Cenedlaethol 2040

Bydd y prosiectau'n cyweddu â pholisïau 4 - Cefnogi Cymunedau Gwledig, a 5 Cefnogi Economiâu Gwledig, sydd hwy ill dau'n rhan o'r awydd gweld ardaloedd cefn gwlad bywiog yng Nghymru, trwy ddarparu asedau twristiaeth ychwanegol a allent ddod â rhagor o wariant ymwelwyr i'r economi lleol a chynyddu cyfleoedd busnes. Yn ychwanegol, cefnogir polisïau 25 - The projects will align with policies 4 - Supporting Rural Communities, and 5 - Supporting Rural Economies, both part of the desire to see vibrant rural areas within Wales, by providing additional tourism assets which could bring higher visitor spend to the local economy and increase business opportunities. In addition, policies 25 - Ardaloedd Twf Rhanbarthol - y Canolbarth a 26 - Tyfu Economi'r Canolbarth gan y cynigion hyn, hefyd.

Croeso i Gymru – Blaenoriaethau i'r Economi Ymwelwyr 2020 – 2025

Mae'r prosiectau hyn yn cyflawni amcanion Croeso i Gymru:

- ***Twf economaidd sy'n dod â buddion i bobl ac i leoedd*** - mae ein cynigion yn cynnwys cyfleoedd ar gyfer twf economaidd ym Mynyddoedd Cambrian ac wedi'u cynllunio i ddod a budd i gymunedau lleol gan barchu natur arbennig yr ardal.
- ***Cynaliadwyedd amgylcheddol*** - cynllunnir ein cynigion i ystyried eu heffaith ar y dirwedd.
- ***Cyfoethogi cymdeithasol a diwylliannol*** – mae'r prosiectau'n darparu cyfleoedd i gymunedau gydweithio i ddatblygu llwybrau lleol, a fydd yn cynyddu mynediad at asedau diwylliannol yr ardal, ac ymwybyddiaeth ohonynt, hefyd.

- **Buddion iechyd** - trwy gynyddu cyfleoedd mynediad bydd y prosiectau'n darparu cyfleoedd ychwanegol i bobl fod yn heini ac yn iach. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i ddatblygiad llwybrau lleol a'r boblogaeth leol.

Mae'r ddogfen yn datgan pedair prif flaenoriaeth ar gyfer Croeso i Gymru, hefyd, gan gynnwys:

- **Profiadau o ansawdd da i ymwelwyr** – bydd ein prosiectau'n cyfrannu at y flaenoriaeth hon trwy ddatblygu Mynyddoedd Cambrian yn ardal ag enw da am gyfleoedd mynediad o ansawdd da ar bob graddfa ac i bob ymwelydd.

Cynllun Gweithredu Adfer Natur Cymru

Bydd prosiectau a ddatblygir yn cefnogi Cynllun gweithredu Adfer Natur Cymru ac o gymorth i wrthdroi ddirywiad bioamrywiaeth Cymru trwy gysylltu pobl â'r amgylchedd naturiol, a chynnwys arferion rheoli llwybrau cynaliadwy yn eu cynllun. Mae pob partner awdurdod lleol wedi cynhyrchu cynlluniau a lywir gan 6 amcan CGAN. Mae cyfleoedd i gyflawni amcanion cynyddu gwytnwch yr amgylchedd naturiol, diogelu rhywogaethau a gwella rheolaeth o fewn y prosiectau.

Ffyniant i Bawb: Meysydd

- *Cefnogi cynnydd sylweddol yng ngweithgaredd corfforol pobl trwy ffyrdd iachach o fyw gan ddefnyddio adnoddau naturiol Cymru.*

Mae'r cynigion yn bwriadu hyrwyddo gweithgaredd corfforol trwy gerdded a beicio. Bydd datblygu adnodd cydlynol ar gyfer y gweithgareddau hyn ynghyd ag ymgysylltu â defnyddwyr a grwpiau diddordeb yn dileu rhwystrau i gyfranogiad ac yn hyrwyddo defnydd fel ei gilydd.

- *Helpu creu a gwella cyfleusterau lleol megis gofod glas sy'n dod â phobl at ei gilydd, gan helpu cymunedau i feddiannu asedau lleol.*

Bydd y cynigion hyn yn cynnwys datblygu a pharhau i gydweithredu â defnyddwyr lleol a grwpiau cymunedol er mwyn creu a chynnal rhannau o lwybrau â chyfraniad gwirfoddolwyr.

- *Cynyddu galluedd cymunedau megis lleoedd sy'n cefnogi gwell iechyd a llesiant.*

Bydd y cynigion yn gweithio â chymunedau i ddatblygu, cyflawni, a chynnal creu a gwella seilwaith sy'n galluogi gweithgaredd corfforol. Yn ychwanegol at ganlyniadau iechyd cysylltiedig â chyfleoedd gweithgaredd corfforol, bydd y cynigion yn galluogi creu asedau â dichonoldeb twristaidd ac economaidd cryf, gan gyfrannu, felly, at lesiant economaidd y rhanbarth hefyd.

- *Adeiladu perthynas gynaliadwy â'r Sector Gwirfoddol, ar sail y canlyniadau y dymunwn eu cyflawni ar gyfer cymunedau, a'r model ariannu cywir ar gyfer eu cyflawni.*

Dibynna'r prosiect ar gydweithio â grwpiau cymunedol a lleol wrth berchnogi rhannau o lwybrau a datblygu trefniadau tua chynaliadwyedd tymor hir.

Polisi Adnoddau Naturiol: Cyfleoedd a Heriau

Gwrthdroi dirywiad bioamrywiaeth – datblygu rhwydweithiau ecolegol gwydn.

Cynllunnir creu llwybrau a rhaglenni cynnal â rheolaeth bioamrywiaeth gadarnhaol a chyd-gyfleoedd ar gyfer cysylltedd cynefinoedd megis ystyriaeth barhaus.

Cynllun Aer Glân i Gymru: Awyr Iach, Cymru Iach

Mae'r cynigion yn cefnogi cynllun cyntaf Llywodraeth Cymru, sy'n datgan ymrwymiad ac uchelgeisiau i wella ansawdd awyr: Cynllun Aer Glân i Gymru: Awyr Iach, Cymru Iach - (drafft ymgynghorol 2019). Mae'r cynllun yn cynnig ystod cydgysylltiedig o bolisiau a gweithrediadau a fydd, ar draws gwahanol feysydd thematig, yn gwneud gwahaniaethau cadarnhaol i iechyd a llesiant, yr amgylchedd naturiol, ecosystemau a bioamrywiaeth, a chymunedau cynaliadwy a theg. Cydnebydd y Cynllun, hefyd, fod cydweithredu ar draws sectorau'n hanfodol ar gyfer cyflawni camau lleihau llygredd awyr er budd iechyd cyhoeddus, bioamrywiaeth a'r amgylchedd naturiol. Trwy ddatblygu perthnasau gweithiol newydd rhwng grwpiau defnyddwyr, cyrff amgylcheddol a chyrff statudol, mae modd i'r cynigion chwarae rhan bwysig yng nghyflawni hyn.

Croeso i Gymru: blaenoriaethau i'r economi ymwelwyr 2020 i 2025

Mae'r cynigion yn cyweddu'n gryf â chynnig creiddiol Cymru fel y'i diffinnir o fewn y blaenoriaethau ar gyfer yr economi ymwelwyr, ac yn mynd i'r afael yn benodol â blaenoriaethau o fewn cynhyrchion diddordeb arbennig, llesiant, cynaliadwyedd amgylcheddol a chyfoethogi cymdeithasol a diwylliannol. Mae hamddena corfforol yn yr awyr agored, trwy ardal o werth tirweddol mawr a wasanaethir gan gymunedau mynedfaol, yn darparu ar gyfer y cynnig creiddiol, sef:

- Tirweddau rhagorol, wedi'i diogelu a'u gofalu amdanynt
- Cymunedau bywiog â diwylliant creadigol
- Anturiaethau aruthrol a gweithgareddau ar gyfer pawb

- Croeso Cymreig unigryw
- Profiadau cenedlaethol megis Llwybr Cymru

Amcanion a chynlluniau lleol a rhanbarthol.

Yr Adroddiad Cyflwr Adnoddau Naturiol (SoNaRR)

Dengys yr Adroddiad Cyflwr Adnoddau Naturiol (SoNaRR) gan CNC fod colli bioamrywiaeth yn parhau ledled Cymru, er gwaethaf rhai ymyraethau cadarnhaol yn y blynyddoedd diweddar. Mae'r adroddiad yn cysylltu gwytnwch adnoddau naturiol Cymru â llesiant pobl Cymru ac yn hyrwyddo atebion integredig sy'n darparu buddion lluosog.

Bydd y cynigion yn cefnogi'r dull hwn yn uniongyrchol trwy sicrhau cefnogaeth defnyddwyr gweithredol a brwdfrydig i reoli seilwaith gwyrdd mewn modd cynaliadwy.

Polisi Adnoddau Naturiol a Seilwaith Gwyrdd

Mae'r cynigion yn datblygu seilwaith gwyrdd sy'n darparu buddion lluosog, gofodau gleision cysylltiedig, a mannau hygyrch ar gyfer iechyd a hamdden, gan ddarparu cynefinoedd cysylltiol a chefnogi cyfleoedd ar gyfer cydlyniant cymunedol. Byddant â rhan bwysig mewn mynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd ac ansawdd awyr.

Datganiad Ardal y Canolbarth (Ceredigion a Phowys)

Mae themâu datganiad ardal sy'n adnabod cysylltiad pobl a lleoedd yn cydweddu'n neilltuol gryf â'r cynigion.

Themâu Datganiad Ardal y Canolbarth yw:

1. Gwella bioamrywiaeth – ymateb i'r argyfwng natur
2. Tir, dŵr ac awyr cynaliadwy
3. Ailgyssylltu pobl a lleoedd - gwella iechyd, llesiant a'r economi
4. Adnoddau coedwig – rheoli adnoddau pren yn effeithiol

5. Argyfwng hinsawdd- ymaddasu a lliniaru ar draws pedwar thema

Datganiad Ardal y De-orllewin (Sir Gaerfyrddin)

Gall y cynigion gydweddu â phob un o themâu'r datganiad ardal, er yn neilltuol addas ar gyfer cyflawni canlyniadau iechyd trwy hyrwyddo gweithgaredd corfforol a sicrhau rheoli tir mewn modd cynaliadwy.

Themâu Datganiad Ardal y De-orllewin yw:

1. Lleihau anghydraddoldebau iechyd
2. Sicrhau rheoli tir mewn modd cynaliadwy
3. Gwrthdroi dirywiad bioamrywiaeth a'i gwella
4. Thema drawstoriadol: lliniaru newid yn yr hinsawdd ac ymaddasu iddo

Iechyd a Llesiant

Bydd y cynigion yn cyfrannu at gynlluniau iechyd a llesiant lleol ledled y rhanbarth. Mae Byrddau Gwasanaeth Cyhoeddus (BGC) wedi cynhyrchu cynlluniau sy'n manylu ynghylch amcanion llesiant a gytunwyd yn dilyn ymgynghori eang ac wedi'u goleuo gan Asesiad Llesiant hollgynhwysol. Amcanion llesiant BGC perthnasol yw:

Ceredigion

- Galluogi cymunedau i ddod yn ffyniannus, yn gynaliadwy ac yn gysylltiedig trwy gefnogi trawsffurfiad rhagolygon economaidd
- Creu cymunedau diogel a chyfrifol tuag at yr amgylchedd a all ymaddasu ac ymateb i effeithiau newid amgylcheddol
- Galluogi pobl i fyw bywydau gweithredol, dedwydd ac iach

Powys

- Bydd pobl ym Mhowys yn profi economi sefydlog a ffyniannus
- Bydd pobl ym Mhowys yn mwynhau amgylchedd cynaliadwy a chynhyrchiol
- Bydd pobl ym Mhowys yn iach, yn gyfrifol, ac wedi'u hysgogi'n gymdeithasol
- Bydd pobl ym Mhowys wedi'u cysylltu gan gymunedau cryfion a diwylliant bywiog

Sir Gaerfyrddin

- Arferion Iach: Mae gan bobl ansawdd bywyd da, ac yn gwneud dewisiadau iach ynghylch eu bywydau a'r amgylchedd
- Cysylltiadau Cryfion: Pobl, lleoedd a sefydliadau sydd â chysylltiadau cryfion ac a all ymaddasu at newid
- Pobl a Lleoedd Ffyniannus: Gwneud y gorau o gyfleoedd ar gyfer pobl a lleoedd yn rhannau trefol a gwledig ein sir fel ei gilydd

Bydd y cynigion yn cyfrannu at gyflawni amcanion llesiant ac o gymorth i gynyddu i'r eithaf y cyfraniad lleol at amcanion llesiant cenedlaethol. Mae'r cynigion yn pwysleisio'n arw bwysigrwydd bod yn heini ar gyfer gwell llesiant, a faint y mae'r amgylchedd yn cyfrannu at ein hiechyd a'n llesiant.

Teithio Llesol

Mae gwelliannau Teithio Llesol ar wahân i gyfleoedd marchogaeth a beicio hamdden sy'n cysylltu'r cyhoedd â chefn gwlad. Mae llwybrau Teithio Llesol yn allweddol, fodd bynnag, ar gyfer ysgogi beicwyr mewn amgylcheddau trefol, ac yn gyfle cydweddol ar gyfer cysylltu canolfannau poblogaeth â'r rhwydwaith gwledig. Gan hynny, mae cysylltiadau at rwydweithiau Teithio Llesol trefol yn nodwedd gydweddol o'r cynigion.

Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy

Datblygwyd cynigion mewn cydweithrediad â phob un o'r Awdurdodau Priffyrdd sy'n gyfrifol am hawliau tramwy cyhoeddus, a chan hynny, am Gynlluniau Gwella Hawliau Tramwy (CGHT) yn yr ardal. Bydd cynigion yn cyflawni dyheadau ar gyfer llwybrau rheoledig, o ansawdd da, sy'n cyflawni anghenion amrywiaeth o ddefnyddwyr.

Polisi Datblygol

Rhaglen Llywodraeth Cymru ar gyfer Llywodraethu

Wedi'i chyhoeddi yng Ngorffennaf 2021 yn dilyn etholiadau diweddar, mae'r ddogfen hon yn gosod blaenoriaethau cyflawni ar gyfer Llywodraeth Cymru yn nhymor presennol y Senedd. Er bod rhai o'r manylion yn dal i ddod i'r amlwg, mae sawl elfen a allai ddarparu cyfleoedd ar gyfer prosiectau sy'n cydweddu â chyflawni, ac y dylid cadw golwg arnynt. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Gwneud yr argyfwng hinsawdd a natur yn rhan o bopeth a wnânt, megis:
 - *Creu Coedwig Genedlaethol i ymestyn o'r de i'r gogledd* – gallai'r gwaith hwn fod â goblygiadau ar gyfer creu neu wella cyfleoedd mynediad
 - *Creu trefn newydd o gefnogi ffermydd a fydd yn gwneud y gorau o rym amddiffynnol natur trwy amaethu* - gallai hyn greu cyfleoedd ar gyfer sicrhau mynediad newydd neu well fel rhan o'r cynllun newydd
- Creu Gweinidog Newid yn yr Hinsawdd newydd, gan gynnwys ymrwymiad i:
 - *Fuddsoddi mewn dewisiadau teithio sy'n annog trafnidiaeth gyhoeddus ac yn cefnogi cerdded a beicio* - gallai hyn fod â goblygiadau ar gyfer arian sydd ar gael ar gyfer prosiectau'n ymwneud â mynediad
 - *Dechrau dynodi dyfroedd mewndirol Cymru ar gyfer hamdden, gan gryfhau arolygu ansawdd dŵr* - gallai hyn ddarparu cyfleoedd ar gyfer gwell mynediad at ddyfroedd mewndirol a'u cyffiniau ym Mynyddoedd Cambrian fel rhan o'r ystod ranbarthol o lwybrau arfaethedig
- Fel rhan bortffolio'r Economi:
 - *Mynnu bod Cymru'n cael ei rhan deg o'r Gronfa Ffyniant Gyffredin a'r Gronfa Codi'r Gwastad bondigrybwyll gan Whitehall* – ni wyddys llawer eto ynghylch sut fydd Llywodraeth y DU yn dosbarthu'r cronfeydd hyn, a gallai cyfleoedd godi ar gyfer datblygu rhai o'r prosiectau a gyflwynir yn y ddogfen hon.

- *Parhau i gyfrannu at Fargen Twf y Canolbarth a'i hyrwyddo* – mae un o flaenoriaethau twf strategol y bartneriaeth sectorau preifat a chyhoeddus hon yn canolbwyntio ar gryfhau'r cynnig twristiaeth yn Rhanbarth y Canolbarth, gan gynnwys buddsoddi mewn seilwaith ac asedau rhanbarthol strategol.

Cynllun Cyflawni

Darperir isod amlinelliad arfaethedig o amcanion, canlyniadau gweithredu yn unol ag amserlen.

Amcan	Cynnyrch	Gweithredu	Cyfnod
Llwybrau Maith	Dichonoldeb	Arolwg cyflwr: Cynnal arolwg o'r llwybr arfaethedig gan edrych ar gyflwr wyneb, dodrefn, arwyddion, diogelwch	Byr
		Asesiad: Astudiaeth pen desg yn ystyried cyfyngiadau a chyfleoedd ar gyfer ychwanegu gwerth (SoDdGA, HG, ayyb)	Byr
		Cynaliadwyedd: Ymgysylltu â grwpiau rheoli, defnyddwyr a chymunedau presennol, ac ystyried cynlluniau cynnal a chadw parhaus	Byr
		Brandio: Ystyried ac ymgynghori ynghylch addasu brandiau presennol	Byr
	Creu hawliau	Dilysu: Cadarnhau hyd a lled hawliau sydd i'w creu/gwella/newid	Byr
		Perchnogaeth tir: Clustnodi tirfeddianwyr i drafod â hwy ynghylch dynodi hawliau	Byr
		Trafod: Trafodaethau â thirfeddianwyr ynghylch dynodi hawliau, gan gynnwys cytuno o flaen llaw ar ddigolledu, gwaith a lliniaru	Canolig
		Trefn gyfreithiol: Yr Awdurdod Priffyrdd i gytuno a bwrw ymlaen â'r drefn gyfreithiol addas ar gyfer newidiadau (Deddf Priffyrdd 1980 ad25, 26, 119, e.e.)	Canolig / Hir
	Gwella seilwaith llwybrau	Cynllun gwaith: Cadarnhau hyd a lled gwaith angenrheidiol yn achos mannau yr effeithir arnynt a threfn addas cyflawni	Byr
		Cyd-drefniant: Cysylltu â thirfeddianwyr a threfnu gwaith	Canolig
		Cyflawni: Dilyn y broses gyflawni addas parthed gofynion caffael a chymhorthdal	Canolig / Hir
Llwybrau Rhanbarthol	Dichonoldeb	Arolygon llwybr: Cynnal arolwg o'r llwybr arfaethedig gan edrych ar gyflwr wyneb, dodrefn, arwyddion, diogelwch	Byr
		Seilwaith: Arolygu seilwaith trafndiaeth a gwybodaeth ategol, clustnodi gwelliannau dichonol a dyheadau tymor hir	Byr
		Asesiad: Astudiaeth pen desg yn ystyried cyfyngiadau a chyfleoedd ar gyfer ychwanegu gwerth (SoDdGA, HG, ayyb)	Byr
		Cynaliadwyedd: Ymgysylltu â defnyddwyr, cymunedau a busnesau presennol, ac ystyried cynlluniau cynnal a chadw parhaus	Byr
		Brandio: Datblygu canllawiau brand a hunaniaethau cynnyrch	Byr
	Gwella seilwaith	Cynllun gwaith llwybr: Cadarnhau hyd a lled gwaith angenrheidiol yn achos mannau yr effeithir arnynt a threfn addas cyflawni	Canolig

		Cynllun seilwaith:	Rhaglennu gwelliannau seilwaith trafndiaeth a gwybodaeth tymor byr. Ystyried dulliau cyflawni dyheadau tymor hwy (caffael tir, gwasanaethau peirianegol, e.e.)	Canolig
	Ysgogi Gwirfoddolwyr	Cyflawni:	Dilyn trefn gyflawni addas parthed gofynion caffael a chymhorthdal	Canolig / Hir
		Ymgysylltu:	Ffufoli trefniadau llywodraethiant a gwirfoddolwyr	Byr
			Cynnal achlysuron gwirfoddolwyr yn y cyfnod arolygu llwybr er mwyn datblygu diddordeb	Canolig
			Cynnwys gwirfoddolwyr yn y cyflawni a buddsoddi mewn cynlluniau sefydledig	Canolig
Llwybrau Cymunedol	Cyhoeddi arweinyfr brandio	Cynllun:	Comisiynu gwaith cynllunio	Byr
		Dynodi mynedfeydd:	Datblygu meini prawf ar gyfer celfyddyd gyhoeddus fel dynodyddion safleoedd mynediad ym mannau dechrau a darfod taith	Byr
	Cyhoeddi safonau ansawdd	Safonau:	Cytuno safonau addas ar gyfer dewis llwybrau a'u seilwaith	Byr
	Datblygu llawlyfrau	Mabwysiadu:	Datblygu llawlyfr ar gyfer safonau, brandio a sefydlu llwybr	Byr
		Rheoli:	Datblygu llawlyfr ar gyfer rheoli, cynnal a chadw, a chynaliadwyedd	Byr
	Ysgogi cymunedau	Achlysuron:	Cynnal achlysuron sy'n cyflwyno'r prosiect a llywio grwpiau partnerol trydydd sector tua stiwardiaeth	Canolig
		Ymgysylltu:	Darparu hyfforddiant ar gyfer gwirfoddolwyr a grwpiau defnyddwyr yn cynnwys gwirfoddolwyr ar lawlyfrau a gynhyrchwyd	Canolig
Llywodraethiant	Sefydlu trefniadau cydlynnu	Sefydlu Tîm Prosiect (Swyddogion Twristiaeth o 3 Sir, MMC a Chroeso i Gymru)		Byr
		Sefydlu 3 is-grŵp (Swyddogion HTC, Grwpiau Defnyddwyr, Buddiannau Tirfeddiannol)		Byr
		Sefydlu fforwm blynyddol ehangach ar gyfer ymgysylltu ehangach â rhanddeiliaid)		Canolig
Marchnata	Datblygu strategaeth farchnata	Datblygu 2/3 llwybr cerdded fel cynhyrchion twristiaeth		Byr
		Hyrwyddo teithiau cerdded at 3 chop a eiconig		Byr
		Ail-frandio llwybrau cymunedol (pan sefydlir 20)		Byr
		Ymchwilio i gysylltiadau ag achlysuron Awyr Dywyll		Byr
		Datblygu hyrwyddo beicio		Canolig
		Ymchwilio i gyfleoedd ar gyfer twristiaeth marchogaeth		Canolig
Arolygu a Gwerthuso	Datblygu model rhesymeg	Casglu gwybodaeth bresennol		Byr
		Gweithio trwy Dîm Prosiect i gau adwyon yn yr wybodaeth bresennol, wrth inni amgyffred		Byr

		tueddiadau ehangach	
		Dathlu llwyddiant	Canolig
		Addasu agwedd er mwyn sicrhau mabwysiadu arddull gynaliadwy	Canolig
Gweinyddu Cymhorthdal	Arolygu Ariannol	Cyflwyno ceisiadau	Hir

6. Marchnata a Hyrwyddo

Golwg cyffredinol

Bydd llwyddiant y Cynllun Gweithredu wrth gynyddu nifer ac amrywiaeth defnyddwyr hamdden Mynyddoedd Cambrian yn dibynnu'n fawr ar effeithiolrwydd marchnata a hyrwyddo.

Fel y mynegwyd yn yr adran ynghylch Llywodraethiant, bydd yn anhepgor i Fenter Mynyddoedd Cambrian sefydlu trefn ar gyfer gweithredu ar y cyd er mwyn hyrwyddo'r ardal a'i defnydd ar gyfer cerdded, beicio a marchogaeth. Bydd ar hyn angen cydweithio agos iawn â swyddogion twristiaeth y 3 Cyngor Sir, ac er y bydd hyn wastad yn cynnwys heriau cydweithio ar draws ffiniau, bydd yn hanfodol gwneud gwaith hyrwyddo Mynyddoedd Cambrian mewn ffodd unedig a chyfannol.

Mae'r gwaith brandio sy'n cael ei gomisiynu gan MMC ar hyn o bryd yn ganolog i hyn, gan y bydd pwys mawr ar gyflwyno rhinweddau'r ardal mewn modd eglur a deniadol. Mae'n anochel y bydd hyn yn canolbwyntio ar ddistawrwydd, pellenigrwydd a llonyddwch yr ardal.

Mae effaith Covid wedi arwain at dreulio rhagor o wyliau yn y DU, ac yn rhai ardaloedd, y Parciau Cenedlaethol yn arbennig, mae hyn wedi arwain at orlenwi difrifol ar adegau mwyaf poblogaidd. Mae'r duedd hon yn debyg o barhau, ac yn hynny gall Mynyddoedd Cambrian gynnig dewis arall o led-anialwch pellennig, cyfle i ddianc rhag y torfeydd.

Defnyddiau a blaenoriaethau hamdden

Fel y mynegwyd yn amserlen y Cynllun Gweithredu (sy'n clustnodi blaenoriaethau tymor byr, canolig a hwy), rhaid i'r gwaith marchnata a hyrwyddo cysylltiedig ganolbwyntio'n gyntaf ar y cyfleoedd mwyaf, a seilir ar gerdded.

Ni ddylai'r Cynllun Gweithredu geisio gwneud gormod o bethau ar unwaith, gan gydnabod y bydd angen amser ar gyfer sefydlu Mynyddoedd Cambrian, â'i gymeriad unigryw a'i apêl, fel cyrchfan twristiaeth adnabyddus, gwerthfawr.

Gan hynny, mae'r grwpiau hamdden yn cynnwys:

Cerdded: o grwpiau estynedig a theuluoedd i gyplau ac unigolion. Bydd nifer y rhai'n mynd ar deithiau cerdded maith o 2 neu 3 diwrnod (dyweder) yn llawer llai, gyda mwyafrif y defnyddwyr yn manteisio ar deithiau cerdded byrrach diwrnod a hanner diwrnod.

Beicwyr: yn gyffredinol bydd y rhain yn grŵp mwy arbenigol a fydd yn ceisio ardaloedd yn y DU i feicio ynddynt am sawl diwrnod. Bydd rhai ymwelwyr lleol sy'n penderfynu cynnwys elfen o feicio mewn gwyliau. Mae yma ddwy farchnad mewn gwirionedd, sef beicwyr ffyrdd ac oddi ar ffyrdd, felly bydd angen addasu'r marchnata at y cynulleidfaoedd unigol.

Marchogaeth: mae'n ddefnyddiol fod y farchnad hon wedi'i chanolbwyntio ar ganolfannau marchogaeth sefydledig, felly efallai bydd angen peth gwaith ymchwilio i leoliad y busnesau hyn. Bydd ar unrhyw ymdrech i ddatblygu'r sector hwn angen cydweithio'n agos â busnesau presennol a gwelliannau seilwaith sydd ar y gweill er mwyn cynyddu'r ystod o gyfleoedd marchogaeth.

Segmentau a blaenoriaethau marchnata cerdded

Gan hynny, o ganolbwyntio yn y tymor byr ar y grwpiau mwyaf, sef cerddwyr, yna mae angen trawsgyfatebu'r farchnad hon â'r dull tair haen a hyrwyddir yn y Cynllun Gweithredu.

Llwybrau Maith: Dylid seilio'r dull yma ar becynnu teithiau cerdded dau neu dri diwrnod deniadol sy'n cynnwys llwybrau sefydledig, fel Taith Cambria neu Lwybr Arfordir Cymru. Gallai'r cynnig twristiaeth gynnwys amryw ddewisiadau llety, bwyta a thafarndai, hyd at gynnyrch lleol a danfon bagiau. Gellid gwerthu'r fath wyliau arhosiad byr fel rhai canol wythnos neu benwythnos hir sy'n rhoi cyfle i ddianc rhag y torfeydd a bywydau prysur. Apellai hyn at gyplau cefnog neu grwpiau bychain. A dylid eu marchnata'n becynnau cyfan mewn ardaloedd trefol dwys iawn lle mae'n debyg y bydd mwy o arian i'w wario.

Llwybrau Rhanbarthol: bydd y pwyslais ar gopaon mynyddoedd, cronfeydd a choedwigoedd o gymorth i arddangos ansawdd da tirwedd yr ardal, a bydd hyn yn cydweddu â brandio Mynyddoedd Cambrian yn ardal dawel ac arbennig. Bydd y llwybrau hyn, felly, o gymorth i ddenu ymwelwyr newydd i'r ardal a chreu ymdeimlad o ddarganfod, gan annog chwilio am gyrchfannau newydd neu eithaf anhysbys. Y grŵp mwyaf, debyg, fydd cyplau a grwpiau teuluol sy'n chwilio am brofiad gwyliau amgen llai prysur.

Llwybrau Cymunedol: mae digonedd o le i hyrwyddo'r rhain i ddefnyddwyr nad ydynt wedi dod i Fynyddoedd Cambrian yn benodol ar gyfer cerdded. Mae'r llwybrau 'Legs 11' wedi dechrau'n dda yn hwn o beth, ac y mae'r fideos sy'n cyd-fynd â hwy'n wych. Bydd ychwanegu 9 llwybr arall yn cynyddu'r apêl yn fawr, ond bydd angen dull marchnata newydd i gyd-fynd â hyn, a mabwysiadu enw addasach. Nid yw brand 'Legs 20' yn gwneud unrhyw synnwyr, felly mae angen canfod enw newydd sy'n adlewyrchu'r gwaith brandio ac a all ddarparu llwyfan ar gyfer datblygu rhagor o lwybrau cymunedol yn y dyfodol. Bydd yn bwysig datblygu a hyrwyddo'r llwybrau hyn gan fuddiannau cymunedol lleol, yn enwedig busnesau twristiaeth.

Gweithio â busnesau twristiaeth

Bydd ar ran allweddol o'r Cynllun Gweithredu angen cydweithio agos ag amrywiaeth o fusnesau twristiaeth ym Mynyddoedd Cambrian. Mae cyfle i gydweithio'n agos â threfi Croeso i Gerddwyr wrth ddatblygu a hyrwyddo llwybrau cymunedol, a dylai hyn ddarparu ffocws cynnar. Ffordd fwyaf effeithiol taenu'r neges a chael trefi a chymunedau eraill i ddatblygu llwybrau hamdden cyffelyb fydd trwy arddangos a rhwydweithio. Dylai'r pwyslais yma fod ar hyrwyddo marchnata ar y cyd, trwy'r hyn y mae busnesau unigol yn hyrwyddo eu gwasanaethau â'i gilydd fel rhan o gyrchfan sydd â gwasanaethau da.

Gweithio â thirfeddianwyr ac amaethwyr

Mae perygl y bydd rhai amaethwyr a thirfeddianwyr yn gweld unrhyw gynnydd niferoedd ymwelwyr yn niwsans ac yn fygythiad dichonol i'w bywoliaethau. Mae'r pwysau economaidd ar amaethwyr, yn enwedig ym mrynau cefn gwlad, yn ddigon hysbys: felly rhaid i unrhyw Gynllun Gweithredu sy'n amcanu cynyddu nifer cerddwyr ardal weithio'n agos â buddiannau tirfeddiannol.

Yn anffodus mae rhai ymwelwyr yn peri problemau dybryd i amaethwyr, trwy ddifrodi ffensys, gadael giatiau ar agor a chaniatáu i dda byw ddianc, ymlaen at gŵn yn ymosod ar ddefaid. Ond y mae'r rhain yn lleiafrif, ac y mae'r mwyafrif helaeth yn parchu cefn gwlad a buddiannau amaethwyr.

Bydd hyrwyddo Mynyddoedd Cambrian yn canolbwyntio'n bennaf ar ddefnyddwyr mwy tueddol i wario, ac â mwy o enillion gwario, ac y mae'r grwpiau hyn y llai tebygol o effeithio ar fuddiannau amaethyddol. Mae cyfle, hefyd, i farchnata a gwerthu cynnyrch lleol am bris uwch i'r grwpiau hyn. Gallai hyn fod yn ffynhonnell enillion ychwanegol gwerthfawr i amaethwyr.

Mae'n werth cofio, hefyd, y newidiadau tebygol yn y modd yr ariannir amaethwyr, wrth i'r Polisi Amaeth Cyffredin gael ei ddisodli gan y Cynllun Ffermio Cynaliadwy sydd i'w sefydlu gan Lywodraeth Cymru. Mae'r drefn ariannu newydd ar gyfer amaethwyr yn debyg o ddod i rym tua diwedd 2024, a rhwng nawr a'r adeg honno bydd ymgynghori ynghylch y Bil Amaeth arfaethedig a'r is-ddeddfwriaeth a fydd yn datgan, ymhlith pethau eraill, y modd yr ymgorfforir darpariaeth mynediad yn y taliadau y mae amaethwyr yn eu derbyn. Gallai hyn gynnwys taliadau ychwanegol i wella llwybrau dethol a chynnydd nifer y llwybrau defnydd amryfal.

Mae'r ffynhonnell arian ddichonol hon beth amser yn y dyfodol, ond yn y cyfamser bydd yn bwysig dechrau trafodaethau ag amaethwyr ar y buddion economaidd y gallent eu mwynhau trwy gynnydd cynaliadwy defnyddiau hamdden ym Mynyddoedd Cambrian.

Cysylltiadau â gweithgareddau hyrwyddol eraill

Bydd yn bwysig y gweithredu y Cynllun Gweithredu, yn enwedig yr agweddau marchnata a hyrwyddo, mewn cydweithrediad agos â gweithgareddau twristiaeth eraill, yn enwedig achlysuron Awyr Dywyll, gwyliau, ac yn y blaen.

Crynodeb o weithrediadau tymor byr

1. Ymchwilio i ffyrdd datblygu dull pecynnog ar gyfer gwyliau cerdded dau a thri diwrnod ym Mynyddoedd Cambrian, gan ddwyn ynghyd amrywiaeth o lwybrau eiconig a chynnwys tirweddau, llety a lluniaeth o ansawdd da.
2. Cysylltu hyrwyddo'r llwybrau rhanbarthol, gan ddechrau â thri chop a eiconig yr ardal (un ym mhob sir), a chysylltu'r rhain â'r gwaith brandio. Yna gellir ehangu hyn i gynnwys hyrwyddo coedwigoedd a chronfeydd.
3. Datblygu brand newydd ar gyfer y llwybrau cymunedol a'u hyrwyddo trwy sianelau presennol.
4. Gweithio'n agos â chymunedau lleol, gan ddechrau â threfi Croeso i Gerddwyr, ac yna ehangu i eraill trwy arddangos a chydweithredu.
5. Datblygu cysylltiadau â buddiannau tirfeddiannol er mwyn sicrhau eu bod yn cefnogi ac yn cael budd uniongyrchol o gynnydd defnydd hamdden yn yr ardal.
6. O fewn y trefniadau llywodraethiant arfaethedig, gweithio'n agos â swyddogion twristiaeth y 3 sir a Chroeso i Gymru i ddatblygu dull marchnata ar y cyd sy'n gyson ac yn rhoi darlun eglur a deniadol o rinweddau unigryw 'r ardal a'i chymeriad gwledig.
7. Cysylltu'r gwaith hyrwyddol i fentrau twristiaid eraill fel twristiaeth Awyr Dywyll a gwyliau lleol.

Blaenoriaethau'r tymhorau canolig a hwy

1. Gweithio a sefydliadau beicio i hyrwyddo'r ardal ar gyfer amrywiaeth eang o gyfleoedd, o deithiau byrion wedi'u seilio'n rhannol ar logi beiciau, i wyliau beiciau sydd wedi'u cynllunio. Bydd hyn yn gymysgedd o bosibiliadau ar ac oddi ar ffyrdd, felly bydd angen rhagor o gynllunio ac ymgynghori i ddatblygu cynlluniau manwl ynghylch y gweddau hyn.
2. Gweithio â sefydliadau marchogaeth presennol i ymchwilio i ddulliau y gellir gwella seilwaith a hyrwyddiad Mynyddoedd Cambrian.

7. Arolygu a Gwerthuso

Golwg cyffredinol

Heb fframwaith arolygu a gwerthuso effeithiol a hollgynhwysol, ni fydd modd barnu a yw'r Cynllun Gweithredu Mynediad a Hamdden yn gwneud gwahaniaeth. Bydd yn bwysig cofio y gallai effaith y Cynllun Gweithredu fod yn gadarnhaol ac yn negyddol, gan ddibynnu ar y rhanddeiliaid neu ar asedau amgylcheddol yr ardal. Gallai cynyddu niferoedd ymwelwyr, er enghraifft, gynyddu enillion lleol a chreu a chynnal swyddi, ond gallai traul hynny gynnwys effeithiau amgylcheddol fel erydiad llwybrau, andwyo amaethyddiaeth neu dagfeydd traffig.

Gan hynny dylid sylfaenu'r Cynllun Gweithredu ar amgyffrediad o'r amrywiaeth effeithiau, cadarnhaol a negyddol fel ei gilydd.

Diben

Man cychwyn unrhyw arolygu a gwerthuso yw canlyniadau a chynhyrchion sydd wedi'u diffinio'n eglur. Mewn geiriau eraill, beth mae'r Cynllun Gweithredu yn anelu at ei gyflawni, ac erbyn pryd?

Bydd gofyn y cwestiynau hyn ar ddechrau'r broses gynllunio yn arwain at gynllun arolygu a gwerthuso mwy cyson, ac yn y pendraw, at gyflawni effeithiolach.

Creu Model Rhesymeg

Gan hynny, argymhellwn yn gryf y dylid datblygu'r Cynllun Gweithredu yn Fodel Rhesymeg, sy'n dangos y perthnasau rhwng y pethau bwriedig hyn:

- Canlyniadau: y canlyniadau tymor hwy yn nhermau datblygu twristiaeth gynaliadwy ac adnewyddol.
- Cynnyrch: y nodau a cherrig milltir mesuradwy, fel cynnydd nifer ymwelwyr, er enghraifft.
- Gweithgareddau: gwelliannau seilwaith, sefydlu fframweithiau llywodraethol, marchnata, ac yn y blaen.
- Mewnbynau: yr arian a'r adnoddau eraill sydd ar gael.

Dangosir Model Rhesymeg mynegol ar gyfer y Cynllun Gweithredu hwn yn [Atodiad 5](#). Dylid pwysleisio mai er arddangos yn unig y mae hwn, a bydd angen datblygu'r model gorffenedig, a fydd yn darparu'r fframwaith arolygu a gwerthuso, trwy gydweithrediad ag amryw bartneriaid eraill.

Sefydlu pa ddata sy'n bodoli

Pan fydd Menter Mynyddoedd Cambrian a'i phartneriaid allweddol wedi datblygu Model Rhesymeg dechreuol, y cam nesaf fydd sefydlu pa wybodaeth arolygu sy'n bodoli eisoes, a pha ffynonellau data perthnasol sy'n cael eu casglu ar hyn o bryd. Bydd hyn yn cynnwys cymysgedd o ddata ansoddol a meintiol. Gallai data meintiol perthnasol, er enghraifft, gynnwys:

- Nifer defnyddwyr at ddiben hamdden, trwy gyfrif pobl ar Lwybrau Maith ac ym mannau allweddol.
- Nifer ymwelwyr ym mhrif aneddiadau; nifer lleoedd gwely a graddfeydd defnydd gydol y flwyddyn.
- Cyfrif trafnidiaeth: eto, ag amrywiadau tymhorol er mwyn amgyffred faint a gynhyrchir gan drafnidiaeth ymwelwyr.
- Niferoedd mynychwyr achlysuron, fel sesiynau Awyr Dywyll neu wyliau, er enghraifft.

Bydd yn bwysig gweld, hefyd, pa wybodaeth ansoddol arall sydd ar gael. Er enghraifft:

- Unrhyw arolygon ymwelwyr ynghylch ansawdd profiadau sydd ar gael ym Mynyddoedd Cambrian.
- Ymchwil a fwydodd i'r gwaith brandio, fel unrhyw grwpiau canolbwyntio ynghylch nodweddion ac apêl yr ardal, er enghraifft.
- Bydd canlyniadau'r arolwg rhanddeiliaid a'r arolwg cyngorau cymuned a wnaed fel rhan o'r adroddiad hwn yn goleuo rhywfaint ar agweddau a barn bresennol ynghylch yr ardal a'r cyfleoedd mynediad, hefyd.

Gan hynny, un o orchwylion cyntaf y Tîm Prosiect a fydd yn bwrw ymlaen â'r Cynllun Gweithredu hwn fydd cyfodod ac adolygu ffynonellau gwybodaeth bresennol ac yna mapio hyn ar y Model Rhesymeg.

Cau bylchau yn y data sydd ar gael

Y cam nesaf fydd asesu beth yw'r bylchau yn nhermau cwrpas, hyd a lled yr wybodaeth sydd ei hangen i fwrw ymlaen â'r Cynllun Gweithredu.

Efallai na fydd modd cau holl fylchau'r sylfaen wybodaeth, ac y mae'n debyg mai felly y bydd, felly bydd rhaid i'r wybodaeth sydd ar gael i ddechrau wneud y tro fel gwaelodlin. O'r sefyllfa hon dylai fod modd cynllunio sut y gellir casglu gwybodaeth yn y dyfodol. Bydd y Model Rhesymeg yn llywio casglu data yn y dyfodol a'r arolygon a gomisiynir gan y sefydliadau partneriaethol.

Gellid cynnwys casglu data'r dyfodol yng ngheisiadau am arian, hefyd, fel bo digon o gyllid ar gael ar gyfer gwaith arolygu addas.

Yn ogystal â'r partneriaid sector cyhoeddus, sy'n cynnwys y tri awdurdod lleol, Croeso i Gymru a CNC, bydd yn werth trafod casglu data â Phrifysgol Aberystwyth yn y dyfodol. Dylid sylwi bod y Ganolfan Technoleg Amgen yn datblygu cynlluniau uchelgeisiol parthed twristiaeth gynaliadwy, felly gallai fod dolen bwysig yma.

Deall tueddiadau ehangach

Yn ogystal â chael gwybodaeth ynghylch yr hyn sy'n digwydd ym Mynyddoedd Cambrian, bydd yn ddefnyddiol deall tueddiadau ehangach ynghylch tueddiadau hamdden newidiol.

Mae effaith Covid wedi newid patrwm gwyliau domestig yn y DU yn arw, gyda chynnydd galw ym mannau poblogaidd allweddol. Trwy rwydweithio â chyrff fel Croeso i Gymru a chymdeithasau twristiaeth, bydd yn bwysig cael amgyffrediad o beth y mae arbenigwyr yn meddwl fydd canlyniadau'r newidiadau diweddar hyn. Mae hyn yn cynnwys elfen o ddyfalu, wrth gwrs, gan nad yw'n bosibl rhagweld tueddiadau'r dyfodol ag unrhyw sicrwydd, neu'n wir a fydd rhagor o uchafbwyntiau yn y pandemig. Dylai Tîm Prosiect y Cynllun Gweithredu, serch hynny, geisio bod yn ymwybodol o'r farn bresennol ynghylch tueddiadau hamddena awyr-agored y dyfodol. Bydd hyn yn angenrheidiol ar gyfer addasu'r dull marchnata. Os oes, er enghraifft, galw datblygol a chyson am feicio oddi ar ffyrdd, er enghraifft, yna efallai y bydd angen addasu'r Cynllun Gweithredu er mwyn cael troedle yn y sector datblygol hwn o'r farchnad. Y rhanbarthau sydd â'r dulliau marchnata mwyaf hyblyg ac addasadwy fydd y rhai ar flaen y gad.

Dadansoddiad a chynllunio gweithredu ailadroddol

Pan fydd y Cynllun Gweithredu wedi'i gytuno â phartneriaid allweddol a'r Model Rhesymeg wedi'i ddatblygu a'i gymeradwyo, gall Tîm y Prosiect ddechrau dadansoddi'r effaith a geir.

Wrth i wybodaeth lifo i mewn, bydd angen pwyso a mesur a yw'r gweithredu'n effeithiol, ac onid yw, addasu'n unol â hynny. Bydd yn bwysig deall yr ystyr y tu ôl i beth o'r data, a pheidio â chamddeall yn fyrbyll. Pe byddai gostyngiad yn y galw, er enghraifft, bydd yn bwysig deall paham. Ai oherwydd nad oedd ymwelwyr yn gwerthfawrogi'r hyn yr oedd gan Fynyddoedd Cambrian i'w gynnig, ynteu a oedd rhesymau ehangach, fel tywydd gwael neu lacio cyfyngiadau teithio tramor?

Ni ellir deall yn effeithiol yr hyn y mae'r wybodaeth yn ei ddweud ond trwy siarad a chydweithio rhwng rhanddeiliaid allweddol a'r partneriaid sydd â rhan mewn cyflawni'r Cynllun Gweithredu.

Dathlu llwyddiant

I gloi, mae angen pwysleisio dathlu llwyddiant. Os yw data'n dangos bod rhagor o bobl yn dod i Fynyddoedd Cambrian ac yn mwynhau'r tirweddau a'r croeso, yna gall yr wybodaeth hon ynddi'i hun ddarparu rhagor o ddeunydd marchnata.

Cael y cydbwysedd iawn

Mae diffinio sut beth yw llwyddiant yn fater arall, ac ni ellir edrych ar hyn ond trwy adolygu'r Cynllun Gweithredu a'r Model Rhesymeg sylfaenol. A oes perygl, er enghraifft, fod y Cynllun yn arwain at ddyfodiad gormod o ymwelwyr, neu ganolbwyntio ar fannau poblogaidd ac achosi amhariadau lleol?

Mae'r rhain yn faterion a allant neu na allant godi, ac yn hynny o beth bydd yn bwysig fod gan y partneriaid allweddol sy'n bwrw ymlaen â'r Cynllun Gweithredu fodd cyflymu ymdrechion hyrwyddol, neu eu harafu os oes angen. Arwydd gwirioneddol llwyddiant fydd cael y cydbwysedd iawn a ffurf ar dwristiaeth gynaliadwy sy'n gytgord ag anghenion a dyhead cymunedau lleol yn ogystal â sensitifrwydd y dirwedd, yr amgylchedd naturiol, a nodweddion diwylliannol ac ieithyddol un o rannau mwyaf anghysbell Cymru.

8. Trefniadau llywodraethiant

Golwg cyffredinol

Er mwyn bwrw ymlaen â'r Cynllun Gweithredu bydd angen cydweithio agos â rhanddeiliaid pwysig, sef awdurdodau lleol Powys, Ceredigion a Sir Gaerfyrddin yn bennaf, tros holl ardal Mynyddoedd Cambrian. Heb gyfranogiad y partneriaid allweddol hyn mae'n annhebyg y gweithredir y Cynllun Gweithredu'n llawn nac y gellir cynnal cynnydd.

Sefydlu Tîm Prosiect

Y gwaith allweddol, felly, yw sefydlu Tîm Prosiect ar y cyd i gydlynu'r gwaith. Bydd cydweithio rhwng y tair sir yn angenrheidiol ar gyfer hyn, wedi'i seilio ar awydd hyrwyddo Mynyddoedd Cambrian fel cyrchfan ynddo'i hun. Her y math hwn o ddull, wrth gwrs, yw cynnal ymroddiad ac argyhoeddi pob un o'r awdurdodau lleol fod angen iddynt fod â rhan yn hyn yn y tymor hir. Bydd angen amser ar gyfer sicrhau cydnabod a gwerthfawrogi Mynyddoedd Cambrian yn ehangach, felly mae angen deall hyn o'r dechrau.

Cynigiem, felly, y dylid sefydlu Tîm Prosiect creiddiol sy'n cynnwys:

- MMC
- CS Ceredigion
- CS Powys
- Cyngor Sir Gaerfyrddin
- Croeso i Gymru (i fynychu pan fo angen)

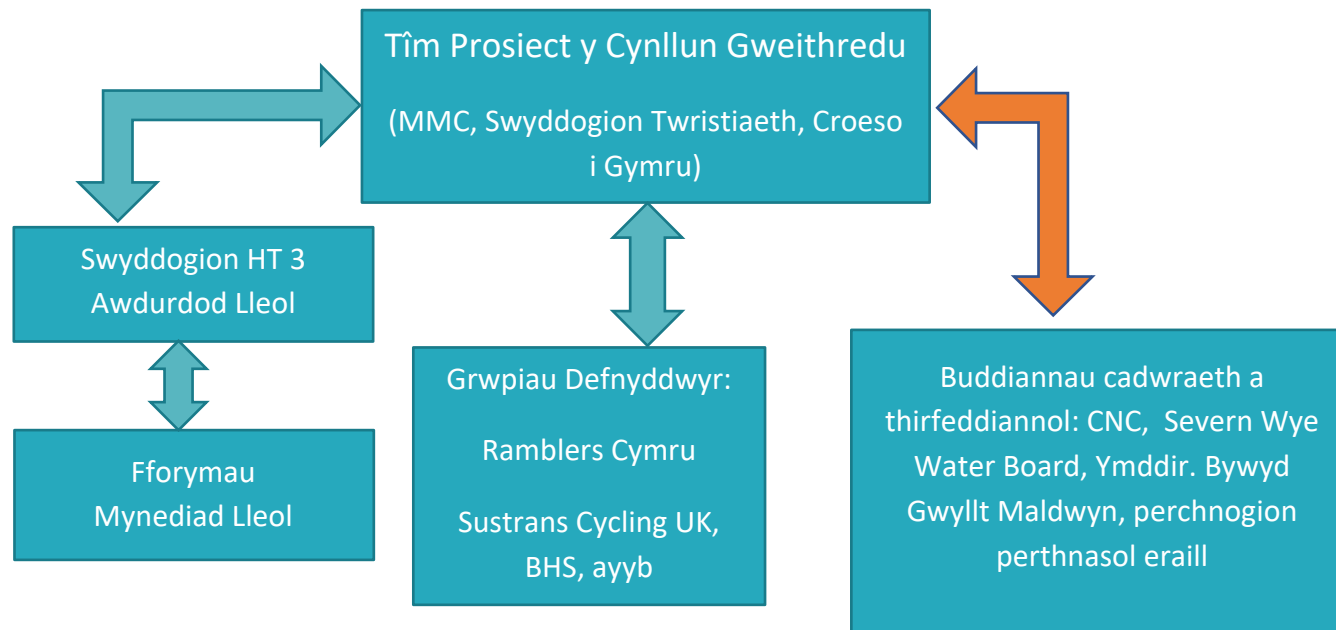
Yn achos y tri awdurdod lleol bydd y rhanddeiliaid perthnasol yn cynnwys y Swyddogion Twristiaeth a'r Swyddogion Hawliau Tramwy fel ei gilydd. Efallai nad realistig fyddai i'r Tîm Prosiect gynnwys dau gynrychiolydd o'r tri awdurdod, felly argymhellem ganolbwyntio ar yr ochr dwristiaeth, gyda chysylltiadau ar adfywio economaidd ehangach.

Fforymau ac is-grwpiau ychwanegol

Gellid ategu'r Tîm Prosiect â sawl fforwm neu dîm gweithredu bychan i fwrw ymlaen ag eitemau penodol, ac un o'r rhain fyddai 3 Swyddog HT yr awdurdodau lleol. Gallai grwpiau eraill ymwneud â buddiannau gwahanol ddefnyddwyr, busnesau twristiaeth, neu anghenion y gymuned amaethu a thirfeddiannol.

Bydd bod â rhwydwaith o dimau bychain yn y modd hwn yn darparu gwybodaeth ac adborth ar gyfer y Tîm Prosiect, ac o gymorth i gydlynu cyflawni Cynllun Gweithredu cymhleth, tymor hir sy'n ymwneud ag ardal eang ac ag angen cyfraniadau amrywiaeth eang o bartneriaid a rhanddeiliaid.

Gan hynny, mae'r diagram isod yn crynhoi fframwaith llywodraethiant dichonol i fwrw ymlaen â'r Cynllun Gweithredu:

Ymgysylltu ehangach â rhanddeiliaid

Yn ychwanegol at y drefn uchod, dylid sefydlu fforwm rhanddeiliaid. Cyfarfyddai hwn unwaith y flwyddyn i adolygu cynnydd, ceisio syniadau ac ynni ychwanegol, a goresgyn problemau a rhwystrau wrth iddynt godi.

Bydd ennyn cefnogaeth weithredol amrywiaeth eang o fuddiannau yn allweddol ar gyfer bwrw ymlaen â'r Cynllun Gweithredu, felly bydd angen i gyfathrebu a chydweithio parchus fod yn egyddorion canolog.

9. Ffynonellau Arian

Y Loteri Genedlaethol

Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol

Mae'r Gronfa'n ariannu prosiectau sy'n unol â'r blaenoriaethau diwygiedig canlynol:

- Helpu sefydliadau i ymaddasu neu ddod yn fwy amrywiol er mwyn ymateb i heriau newydd a'r dyfodol
- Helpu cymunedau a effeithiwyd er gwaeth gan COVID-19
- Helpu cymunedau a sefydliadau i ddod yn fwy gwydn fel y gallant ymateb yn well i argyfyngau'r dyfodol.

Cysylltwch â: 0300 123 0735 wales@tnlcommunityfund.org.uk.

Cronfa Gymunedol y Loteri Genedlaethol: Pobl a Lleoedd

Bydd Pobl a Lleoedd yn ariannu prosiectau lle trwy weithio â'i gilydd bydd pobl a chymunedau'n defnyddio eu cryfderau i effeithio er gwell ar y pethau sydd o fwyaf o bwys iddynt. Holltir arian yn ddwy ffrwd, sef **cymorthdaliadau canolig** (£10,001 hyd £100,000) a **cymorthdaliadau mawrion** (£100,001 hyd £500,000). Mae'r rhaglen ar agor i unrhyw sefydliad nid-er-elw.

Mae'r noddwr yn blaenoriaethu prosiectau sydd yn:

- Helpu sefydliadau i ymaddasu neu ddod yn fwy amrywiol er mwyn ymateb i heriau newydd a'r dyfodol
- Helpu cymunedau a effeithiwyd er gwaeth gan COVID-19
- Helpu cymunedau a sefydliadau i ddod yn fwy gwydn fel y gallant ymateb yn well i argyfyngau'r dyfodol.

Rhaid i geisiadau llwyddiannus fod [Wedi'u harwain gan Bobl, yn Seiliedig ar Gryfderau, ac yn Gysylltiedig](#).

Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol

Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol yw'r darparwr cymhorthdal penodedig mwyaf treftadaeth y DU. Er 1994 mae rhagor na £8bn wedi'i rannu i ragor na 44,000 prosiect ledled y DU.

Rhaglenni ar agor ar gyfer ceisiadau:

- [Lleoedd Lleol ar Gyfer Natur](#) – Mae Lleoedd Lleol ar Gyfer Natur yn gynllun cymhorthdal cyfalaf y bwriedir iddo alluogi cymunedau yng Nghymru adfer a gwella natur. Cymhorthdal o hyd at £250,000 ar gael.
- [Coetiroedd Cymunedol](#) – Cynllun cymhorthdal cyfalaf y bwriedir iddo adfer, creu, cysylltu a rheoli coetiroedd yng Nghymru. Cymhorthdal o £10,000 i £250,000 ar gael.
- [Grantiau Treftadaeth](#) – Mae ceisiadau yn awr ar agor ar gyfer Grantiau Treftadaeth y Loteri Genedlaethol o £3,000 i £5 miliwn.

Ffynonellau Cyhoeddus

Cynllun Cymunedau'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi

Mae Cynllun Cymunedau'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi yn rhaglen ariannu trwy gymorthdal i helpu cymunedau sy'n byw o fewn pum milltir i orsafoedd trosglwyddo gwastraff neu safleoedd tirlenwi neilltuol weithredu er budd eu hamgylchedd lleol. Mae Cynllun Cymunedau'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi (TGT) yn rhaglen ariannu o eiddo Llywodraeth Cymru a reolir gan CGGC. Mae'r cynllun yn helpu prosiectau cymunedol ac amgylcheddol lleol yn ardaloedd a effeithir gan waredu gwastraff trwy dirlenwi.

Bydd y gronfa ar agor i unrhyw sefydliad ar gyfer prosiectau sy'n canolbwyntio ar un neu ragor o'r themâu canlynol:

- **Bioamrywiaeth**
- **Lleihau gwastraff i'r eithaf a dargyfeirio gwastraff o dirlenwi**
- **Gwelliannau amgylcheddol ehangach**

Ceir dogfen gyfarwyddo lawn a modd gweld pa ardaloedd sy'n gymwys yn [y wefan](#).

Cronfa Gwydnwch Trydydd Sector Cymru

Mae Trydydd Cyfnod [Cronfa Gydnwch Trydydd Sector Cymru \(CGTS\)](#) yn rhan o'r £2.4mn o gymorth a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru. Mae cymhorthdal ar gael i helpu sefydliadau gwirfoddol â chostau goroesi'r pandemig COVID-19 a / neu fuddsoddi mewn gweithgaredd newydd neu ychwanegol a fydd yn cynhyrchu enillion y tu hwnt i gyfnod yr ariannu.

Mae'r arian ar gyfer sefydliadau gwirfoddol o bob lliw a llun yng Nghymru, megis elusennau, grwpiau cymuned, mentrau cymdeithasol neu Gwmnïau Budd Cymunedol (CBC).

Er mwyn galluogi ymadferiad teg a chyfiawn yng Nghymru, mae cyfnod newydd CGTS yn rhoi'r flaenoriaeth i sefydliadau sy'n helpu unigolion neu gymunedau a allai fod wedi'u heffeithio gan wahaniaethu, a'r rhai nad ydynt wedi derbyn arian CGTS o'r blaen.

Mae ceisiadau ar agor i unrhyw sefydliad gwirfoddol cymwys yng Nghymru, ac y mae cymorth ar gael i helpu sefydliadau sicrhau eu bod yn gymwys ar gyfer y gronfa.

Am ragor o wybodaeth, ymwelwch â: <https://wcva.cymru/cy/cyllid/buddsoddiad-cymdeithasol-cymru/cronfa-gwydnwch-trydydd-sector-cymru/>

Rhaglen Cyfleusterau Cymunedol <<https://gov.wales/community-facilities-programme>>

Mae'r Rhaglen Cyfleusterau Cymunedol yn gronfa cymhorthdal cyfalaf Cymru-gyfan. Mae'n cynnig cymorthdaliadau ar ddwy raddfa, hyd at £25,000 a hyd at £250,000 y gellir eu defnyddio i wella cyfleusterau cymunedol. Rhaid i'r cyfleusterau cymunedol sydd i'w gwella gynnig gweithgareddau neu wasanaethau sy'n cynyddu ffyniant ac yn darparu cyfleoedd i bobl leol wella eu bywydau beunyddiol. Rhaid i geisiadau dystio i sut mae gan eu cymuned ran mewn datblygu'r cynlluniau, a sut fydd y gymuned yn parhau i fod â rhan yn rhedeg y cyfleuster hefyd. Rhoddir blaenoriaeth i geisiadau o gymunedau sydd eisoes wedi cael budd o arian Cymunedau'n Gyntaf.

Dylid ystyried y [ddogfen arweiniol](#) hon cyn llenwi'r "ffurflen gais cymhorthdal bach", neu'r "ffurflen mynegiant diddordeb" os am geisio cymhorthdal mwy.

Rhaglen "Kickstart" Llywodraeth Prydain

Mae'r Adran Gwaith a Phensiynau (AGPh) wedi cyhoeddi lansio'r cynllun "Kickstart" £2 biliwn i greu cannoedd o filoedd o leoliadau gwaith chwe mis o ansawdd da ar gyfer pobl ifanc ledled y DU. Gall cyflogwyr ddefnyddio'r cynllun "Kickstart" i greu lleoliadau swydd chwe mis ar

gyfer pobl ifanc (oed 16-24) sydd ar Gredyd Cynhwysol neu Lwfans Ceisio Gwaith ar hyn o bryd, ac ym mherygl diweithdra tymor hir.

Trwy'r cynllun, bydd modd i chi gysylltu â chronfa fawr o bobl ifanc addawol, parod ar gyfer cyfle. I ddechrau, bydd yr AGPh yn rhoi'r flaenoriaeth i bobl ifanc rhwng 16 a 24 oed sy'n barod ar gyfer cyfle, a bydd eu hyfforddwr Canolfan Byd Gwaith yn eu helpu i ymgofrestru ar gyfer y cynllun.

Ar gyfer pob un lleoliad cyflogaeth, bydd yr AGPh yn talu:

- 100% o'r Isafswm Cyflog Cenedlaethol am 25 awr yr wythnos
- Cyfraniadau Yswiriant Cenedlaethol cysylltiedig y cyflogwr
- Isafswm cyfraniadau ymgofrestru awtomatig y cyflogwr

Bydd cyflogwyr yn derbyn £1,500 y lleoliad, hefyd, i gydnabod y buddsoddiad a wnaent er mwyn datblygu'r gweithiwr "Kickstart", er enghraifft.

Ceredigion – Cynllun Cymhorthdal Cymunedol

Mae cymorth ariannol ar gael i grwpiau gwirfoddol a chymunedol yng Ngheredigion i helpu prosiectau a fydd o les i'r gymuned leol. Mae cymorthdaliadau cyfalaf o hyd at 50% o gost y prosiect (hyd at uchafswm cymhorthdal o £25,000) a chymorthdaliadau refeniw o hyd at 25% o gost y prosiect (hyd at uchafswm cymhorthdal o £10,000) ar gael i grwpiau cymunedol, cynghorau cymuned neu gymdeithasau chwaraeon a chwarae gwirfoddol, dilys sy'n amcanu gwella a chynyddu'r amrywiaeth cyfleusterau, gweithgareddau a chyfleoedd yng Ngheredigion (os yw arian ar gael). Am ragor o wybodaeth a dyddiadau olaf ymgeisio, ewch i <http://www.ceredigion.gov.uk/business/funding-grants/community-grants/>

Cynnal y Cardi (Cynllun Datblygu Gwledig, Ceredigion)

Mae Cynnal y Cardi, a weinyddir gan Gyngor Sir Ceredigion, wedi derbyn arian trwy Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru - Rhaglen Datblygu Gwledig 2014 - 2020, a ariennir gan Y Gronfa Amaethyddol Ewropeaidd ar gyfer Datblygu Gwledig a Llywodraeth Cymru. Mae'r rhaglen LEADER yn gynllun buddsoddi 7 mlynedd sy'n amcanu gwella gwytnwch a hyrwyddo newid trawsffurfiol maen amaethyddiaeth, coedwigaeth a chymunedau gwledig.

Mae'r prosiect wedi helpu gwireddu syniadau trwy ddatblygu prosiectau, gwerthuso, astudiaethau dichonoldeb, hwyluso, hyfforddi, mentora, ymgynghori a phrosiectau arloesi. Daw pob un prosiect o fewn pum maes gweithgaredd o fewn cynllun LEADER. Mae'r meysydd yn cynnwys:

- gwella adnoddau naturiol a diwylliannol Ceredigion
- rhoi prawf ar nwydd/brosesau a chreu partneriaethau a rhwydweithiau busnes newydd
- ymchwilio i ffyrdd newydd o gyflawni gwasanaethau, cyfleusterau a gweithgareddau
- ymchwilio i gyfleoedd ynni adnewyddadwy newydd
- gwneud y gorau o dechnoleg ddigidol mewn cymunedau lleol

Cysylltwch â Thîm Cynnal y Cardi Team ar 01545 572063 neu ewch at visit www.cynnalycardi.org.uk. Croesewir pob syniad fel y delont i law.

Cymorthdaliadau Cymunedol Cyngor Sir Powys

Mae Cyngor Sir Powys â chynlluniau ariannu i helpu busnesau a sefydliadau cymunedol sy'n buddsoddi yn y sir.

Cymhorthdal Adferiad Covid Cymunedol

Diben y Cymhorthdal Adferiad Covid Cymunedol yw helpu grwpiau cymunedol, elusennau, mentrau cymdeithasol a grwpiau gwirfoddol sy'n cynorthwyo pobl a chymunedau ym Mhowys i ddatblygu cynlluniau a gweithgareddau hyblyg ac ymatebol er mwyn dod yn fwy gwydn a chynaliadwy (yn ariannol) yn y dyfodol.

Gall cyrff lleol ymgeisio am hyd at £20,000 ar gyfer prosiectau, a gellir defnyddio arian i helpu amryw fentrau megis ehangu gwasanaethau neu weithgareddau, gwella cyfleusterau, prynu offer, neu recriwtio a helpu gwirfoddolwyr.

Bydd cymorthdaliadau hyd at 80% o gostau, a gellir cyfateb yr arian ag un ai arian parod neu amser gweithwyr/gwirfoddolwyr.

- Cymhorthdal o hyd at £5,000 ar gyfer prosiectau bychain.
- Cymhorthdal o hyd at £10,000 ar gyfer prosiectau lleol sy'n diwallu angen lleol.
- Ystyrir cymhorthdal o hyd at £20,000, ond mae'r Cyngor yn disgwyl i sefydliadau fedru dangos yn eglur y cynorthwyr cylch daearyddol ac ystod buddiolwyr ehangach.

Dyrennir yr arian ar sail ‘y cyntaf i’r felin gaiff falu.’

Ceir cyfarwyddiadau llawn ynghylch sut mae ymgeisio yma: <https://en.powys.gov.uk/article/11334/Covid-Community-Recovery-Grant-Guidance-for-Applicants> neu cysylltwch â: communitydevelopment1@powys.gov.uk ffôn 01597 827659.

Cymhorthdal Creu Lleoedd Trawsfurfio Trefi

Cymorth ar gyfer amrywiaeth eang o brosiectau, o ddatblygiadau seilwaith gwyrdd i welliannau mewnol ac allanol masnachol a phreswyl ar gyfer perchnogion busnesau.

Tan raglen ariannu 2021-22 mae 12 tref ddechreuol wedi’u clustnodi yn y rhanbarth i lywio buddsoddi: ond mae croesi i gynigion prosiect o unrhyw dref yn y rhanbarth o dan y cymhorthdal Creu Lleoedd. Cewch ragor o fanylion yma: <https://www.growinpowys.com/transforming-towns>

Am ragor o wybodaeth, cysylltwch ag:

E-bost: Regeneration@powys.gov.uk

Ffôn: 01597 827657

Ffynonellau Preifat

Cronfa Gymunedol Aviva

Cronfa sy’n cefnogi elusennau a mentrau cymdeithasol cofrestredig, gan ganolbwyntio ar ariannu sefydliadau bychain â syniadau arloesol. Dylai prosiectau a gyflwynir fod ar gyfer datblygu dull, cynnyrch neu dechnoleg newydd, arloesi cynllun newydd, neu ehangu gwasanaethau presennol i unrhyw ardal neu grŵp buddiolwyr newydd.

Mae ceisidau am arian ar agor i brosiectau sy'n ceisio cael hyd at £50,000. Mae ceisiadau ar agor yn awr ar gyfer cylchfa nesaf Cronfa Gymunedol Aviva hyd y **1af o Chwefror 2022**. Gellir ymgeisio trwy <https://www.avivacommunityfund.co.uk/start-crowdfunding>

Sefydliad Elusennol Bernard Sunley

Mae [Sefydliad Elusennol Bernard Sunley](#) yn sefydliad cronfa deuluol sy'n helpu elusennau cofrestredig yng Nghymru a Lloegr. Pob blwyddyn, dyfarna ychydig rhagor £3.5 miliwn i brosiectau cyfalaf sy'n canolbwyntio'n wirioneddol ar y gymuned neu'n darparu cyfleusterau i'r rhai ag arnynt angen. Mae pedwar gwahanol ddosbarth cymhorthdal: cymuned, addysg, iechyd a lles cymdeithasol. Mae'r Sefydliad yn cynnig tair haen o gymorthdaliadau, sef rhai mawrion o £20,000 a rhagor, rhai canolig o hyd at £20,000 ar gyfer prosiectau sy'n costio rhagor na £100,000, a rhai bychain o £5,000 a llai am brosiectau sy'n costio £100,000 a llai. Cymorthdaliadau bychain yw mwyafrif yr addewidion. O'u cwblhau, disgwylir i brosiectau eu hariannu eu hunain. Dylid ymgeisio ar-lein trwy'r wefan: www.bernardsunley.org.

Ymddiriedolaeth Dulverton

Mae'r Ymddiriedolaeth yn rhoi cymorthdaliadau i elusennau'r DU wedi'u cofrestru yn yr Alban, Cymru a Lloegr. Mae cymorthdaliadau blwyddyn unigol yn amrywio o £25,000 i £35,000, gyda blaenoriaeth i elusennau o faint canolig, sef rhai ag enillion blyneddol rhwng £200,000 a £3mn. Dosbarthau presennol yr Ymddiriedolaeth yw:

- Cyfleoedd i'r Ifainc
- Lles Cyffredinol
- Cadwraeth
- Treftadaeth
- Diogelu
- Cenia ac Wganda (sylwch y cyfyngir y dosbarth hwn i elusennau y mae gan yr Ymddiriedolaeth berthynas â hwy eisoes)
- Heddwch a Chymorth Dyngarol (sylwch fod y dosbarth hwn **ar gau**)

Cyfleoedd i'r Ifainc yw'r dosbarth mwyaf, ac amcana helpu elusennau sy'n cynorthwyo plant a phobl ifanc tan anfantais cymdeithasol-economaidd ddatblygu medrau bywyd sy'n eu galluogi i ffynnu. Mae Lles Cyffredinol yn helpu elusennau sy'n gweithio i gryfhau perthnasau Diogelu yn cefnogi hyfforddiant crefftau treftadaeth, yn enwedig lle gallai fod o fudd i grŵp tan anfantais. Mae'r Ymddiriedolwyr yn cyfarfod tair gwaith y flwyddyn i ystyried cynigion cymhorthdal yn Chwefror, Mehefin a Hydref. Nid oes dyddiad cau na chyfyngiadau amser, a derbynnir ceisiadau gydol y flwyddyn: ond argymhella'r Ymddiriedolaeth gyflwyno ceisiadau 2-3 mis cyn dyddiad y cyfarfod.

Sefydliad John Ellerman

Mae'r Sefydliad yn amcanu hyrwyddo llesiant pobl, cymdeithas a byd natur trwy ganolbwyntion ar y celfyddydau, yr amgylchedd, a gweithredu cymdeithasol. Crynhoir ariannu amgylcheddol tan ddau brif bennawd:

1. **Diogelu'r moroedd** – diogelu ac adfer yr amgylchedd morol trwy ragor o ardaloedd amddiffynedig, a gwell rheolaeth arnynt; ymgysylltu â chymunedau glan môr; lleihau gorbysgota; a mynd i'r afael ag effeithiau niweidiol gweithgaredd dynol ar y môr, megis llygredd.
2. **Creu lleoedd cyfoethocach a mwy cynaliadwy ar dir** - adeiladu ecosystemau iachach ym mannau trefol neu wledig, trwy reoli'r ardaloedd hyn yn well; arbrofi â chynefinoedd neu'u cysylltu â'i gilydd, ac ymyraethau ar raddfa fawr sydd o gymorth i adfer mannau o arwyddocâd arbennig. Cefnogwn waith lleihau neu atal effeithiau niweidiol gweithgaredd dynol, hefyd, megis llygredd twrw neu awyr, neu blaleiddiaid. 3553

Mae'r canolbwyntio ar y DU a'i dyfroedd, ond bydd yr Ymddiriedolaeth yn cynorthwyo gwaith yn Nhiriogaethau Tramor y DU hefyd. Rhoddir y flaenoriaeth i brosiectau o bwys cenedlaethol gan elusennau a gofrestrwyd yn y DU gydag incwm o rhwng £100,000 a £10mn. Lleiafswm y cymorthdal sydd ar gael yw £10,000. Nid oes uchafswm penodol, ond prin yw cymorthdaliadau mwy na £100,000.

Atodiadau

Mynegai atodiadau

- 1) [CYFLWYNIAD RHANDDEILIAID](#)
- 2) [AROLWG RHANDDEILIAID](#)
- 3) [AROLWG AR-LEIN CYNGHORAU GWLAD A THREF](#)
- 4) [MAPIAU LLWYBRAU CYMUNEDOL, RHANBARTHOL A MAITH ARFAETHEDIG](#)
- 5) [MODEL RHESYMEG MYNEGOL](#)